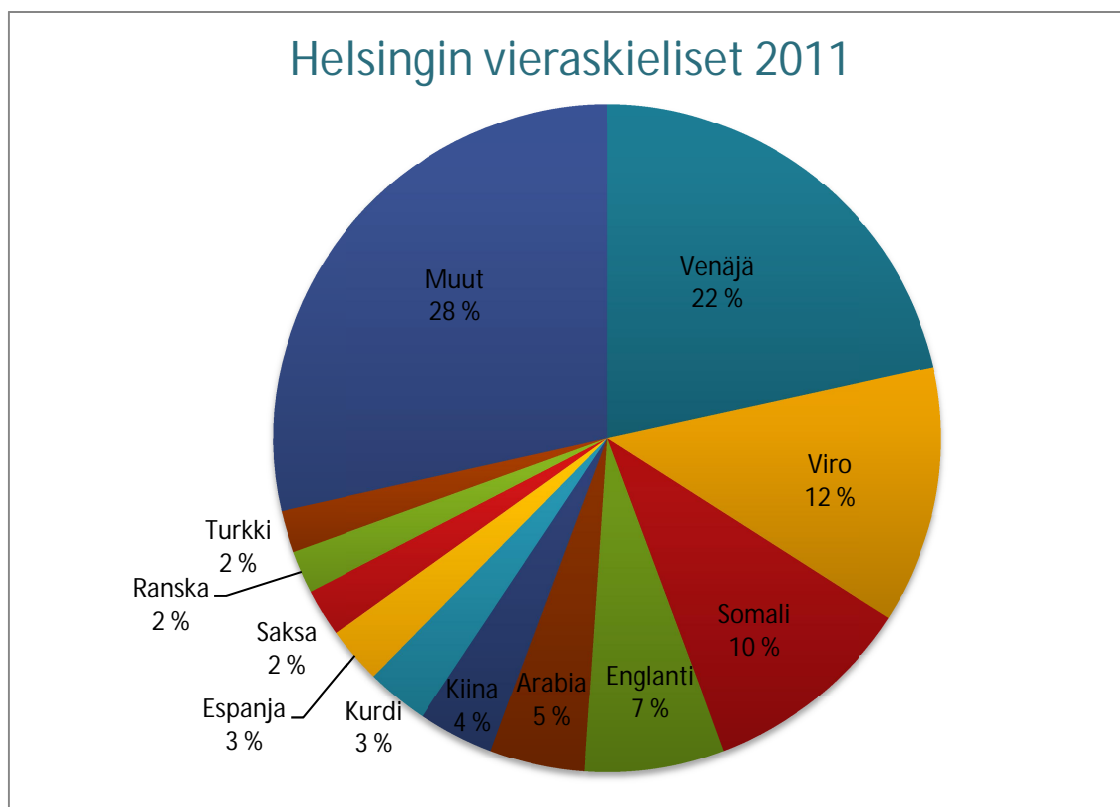

Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2011

Sisältö

Tiivistelmä.....	3
1. Helsingin ulkomaalaisväestön määrät.....	4
2. Ulkomaalaisryhmät	5
2.1 Vieraskielisten äidinkielet	5
2.2 Ulkomaalaisten kansalaisuudet	6
2.3 Helsingin vastaanottamat pakolaiset.....	8
3. Vieraskielisten ikärakenne.....	8
4. Vieraskielisten alueellinen sijoittuminen Helsingissä.....	10
5. Vieraskielisten määrän kehitys.....	13
6. Vieraskielisen väestön ennuste	15
7. Muuttoliike.....	17
7.1 Ulkomainen tulo- ja lähtömuutto	17
7.2 Kotimainen tulo- ja lähtömuutto	18
7.3 Kokonaismuutto.....	18
8. Perheet ja syntyvyys.....	20
8.1 Avioliitot.....	20
8.2 Perheet.....	21
8.3 Syntyvyys.....	22
9. Asuminen.....	23
9.1 Vieraskielisten asuntokuntien rakenne.....	23
9.2 Vieraskieliset asuvat vuokralla	24
9.3 Vieraskieliset asuvat ahtaasti.....	25
9.4 Vieraskielisten asuminen peruspiireittäin.....	26
10. Koulutustaso ja opiskelu.....	27
10.1 Koulutusrakenne	27
10.2 Vieraskieliset opiskelijat.....	29
11. Työllisyys ja työttömyys.....	30
Liitetaulukko 1. Vieraskielisten määrä ja osuus koko väestöstä peruspiireittäin vuosina 2000 ja 2011.....	36
Laatuseloste ja lähteet	38

Tiivistelmä

Helsingissä asui 63 475 vieraskielistä eli muun kuin suomen- tai ruotsinkielistä vuoden 2011 alussa. Vieraskielisten osuus oli koko Helsingin väestöstä 11 prosenttia. Suurimmat vieraskielisten ryhmät puhuivat äidinkielenään venäjää, viroa, somalia ja englantia. Vieraskielisten osuus väestöstä oli 7 prosenttia muualla Helsingin seudulla ja alle kolme prosenttia muualla Suomessa. Espoossa vieraskielisten osuus oli 9 prosenttia ja Vantaalla 10 prosenttia.

Ulkomaan kansalaisia asui Helsingissä 44 461 henkilöä vuoden 2011 alussa. Ulkomaalaistaustaisia eli ulkomaan kansalaisia sekä ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia oli yhteensä 65 747 henkilöä.

Ikärakenteeltaan vieraskieliset ovat Helsingin koko väestöä nuorempaa. Lasten ja nuorten työikäisten osuus on korkea. Sen sijaan eläkeikäisten määrä on vieraskielisillä hyvin pieni. Ikärakenne vaihtelee kuitenkin eri äidinkieliyryhmissä. Helsingin vieraskielisistä 28 prosenttia asuu Itäisessä suurpiirissä. Vieraskielisten osuus alueen väestöstä on korkein Meri-Rastilassa, Kivikossa, Kallahdessa ja Kurkimäessä.

2000-luvun aikana Helsingin vieraskielisten määrä on kasvanut lähes 34 000 hengellä eli se on yli kaksinkertaistunut. Viime vuonna vieraskielisten määrä kasvoi 3 850 henkilöllä. Vuoteen 2030 mennessä vieraskielisen väestön ennustetaan kasvavan 128 000 henkilöön eli 19 prosentin osuuteen kaupungin väestöstä.

Helsingin vieraskielisten muuttoliikkeelle on luonteenomaista runsas tulomuuttoliike ulkomailta ja vilkas muuttoliike maan sisällä. Vieraskielisten nettomuutto ulkomaisten kanssa on selkeästi positiivinen Helsingille kaikissa ikäluokissa. Kotimainen nettomuuttotase oli taas negatiivinen alle kouluikäisissä ja 25–44-vuotiaissa.

Vieraskielisten syntyvyys on korkeampaa kuin koko väestön, ja vieraskieliset äidit synnyttävät hieman nuorempina kuin koko väestön äidit. Syntyvyys vaihtelee paljon kansalaisuusryhmittäin. Vuoden 2011 alussa Helsingissä oli 20 194 perhettä, joiden puolisoista ainakin toinen oli vieraskielinen. Määrä on 14 prosenttia kaikista perheistä.

Vieraskieliset asutokunnat ovat keskimäärin kotimaankielisiä asutokuntia suurempia, ja vieraskieliset asuvat kotimaankielisiä ahtaammin. Vieraskielisistä asutokunnista kolme neljästä asui vuokralla. Ara-vuokra-asunnot ovat yleisimpiä, niissä asui lähes puolet vieraskielisistä. Vieraskieliset keskittyvät alueille asunnon hallintamuodosta riippumatta. Samoilla alueilla, joilla ara-vuokra-asunnoissa asuu kaupungin keskiarvoa enemmän vieraskielisiä, asuu myös vapaarahoitteisissa vuokra-asunnoissa ja omistusasunnoissa keskimääräistä useammin vieraskielisiä.

Helsingissä asuvista 25–64-vuotiaista vieraskielisistä 45 prosentilla oli peruskoulun jälkeinen tutkinto rekisteröitynä vuoden 2009 lopussa. Keskiasteen tutkinto oli 21 prosentilla ja korkea-asteen tutkinto 24 prosentilla vieraskielisistä. Helsingin lukiolaisista oli vieraskielisiä 8 prosenttia ja ammatillisen opiskelijoista 10 prosenttia. Helsingissä opiskelevista ammattikorkeakoulutuksen opiskelijoista oli vieraskielisiä 10 prosenttia ja yliopistokoulutuksen opiskelijoista 7 prosenttia vuonna 2010.

Vieraskielisten työttömyysaste oli Helsingissä 21 prosenttia ja työllisyysaste 52 prosenttia vuoden 2009 lopussa. Vuoden 2011 tammi-syyskuussa työttömien ulkomaan kansalaisten määrä oli seitsemän prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Ulkomaalaisten työllistymistilanne vaihtelee paljon kansalaisuusryhmittäin. Joissain kansalaisuusryhmissä maahan on muutettu ensisijaisesti työn takia, joissain ryhmissä maahan on tultu pakolaisina.

1. Helsingin ulkomaalaisväestön määrät

Ulkomaalaisväestöä voi tarkastella joko äidinkielen, kansalaisuuden tai syntymämaan mukaan. Jokainen tarkastelutapa antaa eri joukon ihmisiä. Ulkomaan kansalaisuuden kautta tarkasteluun vaikuttaa se, että kansalaisuuden voi vaihtaa. Kansalaisuuden vaihtaneita voidaan vielä tarkastella ulkomailla syntyneiden Suomen kansalaisten kautta. Toisen sukupolven maahanmuuttajista ei ole tilastotietoa. Vieraskielisyys kuvaa ulkomaalaisuutta paremmin kuin kansalaisuus, sillä henkilön äidinkieli pysyy yleensä samana. Äidinkieli kuvaa usein myös henkilön kulttuuritaustaa paremmin kuin kansalaisuus. Tilastotarkastelussa ongelmana on kuitenkin se, että rekisterissä oleva äidinkieli voi olla eri kuin käyttökieli.

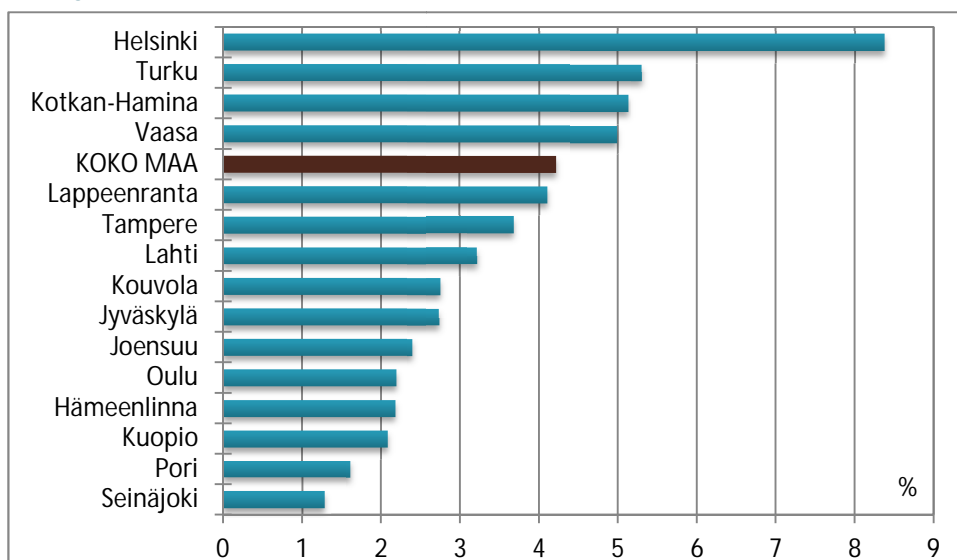
Ulkomaalaisuus on siis monimerkityksinen käsite, ja tilastotiedot antavat vain yhden kuvan Helsingin ulkomaalaisväestöstä. Tässä julkaisussa ulkomaalaisväestöä käsitellään pääasiassa äidinkielen kautta. Tämä johtuu osittain tilastolähteistä, mutta myös siitä että kieli kertoo enemmän kulttuuritaustasta kuin kansalaisuus. Myös palveluja tuottavan kunnan kannalta kuntalaisen käyttämä kieli on olennaisempi kuin kansalaisuus.

Helsingiläisistä 63 475 puhui äidinkielenään muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia vuoden 2011 alussa. Kaikista helsingiläisistä heidän osuutensa oli 10,8 prosenttia. Ulkomaan kansalaisia asui Helsingissä 44 461 henkeä. Heidän osuutensa asukkaista oli 7,5 prosenttia. Helsingiläistä 21 286 oli ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia. Ulkomaan kansalaiset ja ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset muodostavat yhdessä ulkomaalaistaustaisten ryhmän, johon kuului 65 747 henkilöä eli 11,2 prosenttia helsingiläisistä.

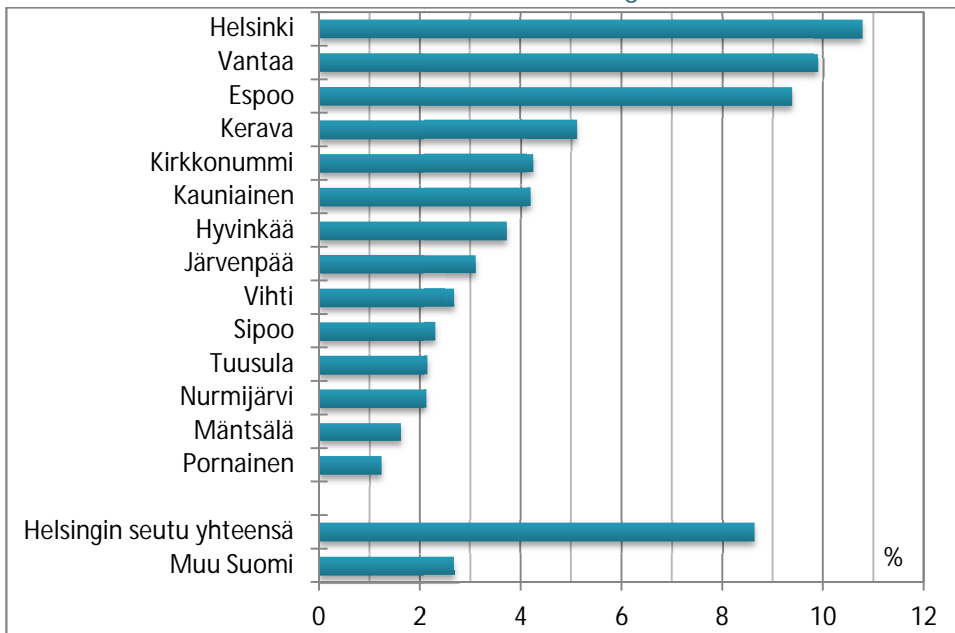
Helsingissä asuu 11 prosenttia koko Suomen väestöstä, mutta 28 prosenttia koko maan vieraskielistä ja 26 prosenttia ulkomaan kansalaisista. Pääkaupunkiseutuseutu on selkeästi Suomen ulkomaalaisväestön keskittymä. Lähes puolet (48 %) maan vieraskielisistä asuu pääkaupunkiseudulla, kun koko väestöstä osuus on vain viidennes.

Helsingissä vieraskielisten osuus on 11 prosenttia koko väestöstä, muualla Helsingin seudulla 7 prosenttia ja muualla Suomessa alle kolme prosenttia. Helsingin seudulla Helsinki, Espoo ja Vantaa erottuvat kehyskunnista selkeästi suuremmalla vieraskielisten osuudella. Näiden kolmen kunnan asukkaista joka kymmenes on vieraskielinen, muista kunnista suurin osuus on Keravalla (5 %), Kirkkonummella (4 %) ja Kauniaisissa (4 %). Muissa seudun kunnissa osuus on alempi kuin koko maan keskiarvo (4,2 %).

Kuva 1. Vieraskielisten osuus väestöstä väkiluvultaan 15 suurimmassa seutukunnassa 1.1.2011

Kuva 2. Vieraskielisten osuus väestöstä Helsingin seudun kunnissa 1.1.2011

2. Ulkomaalaisryhmät

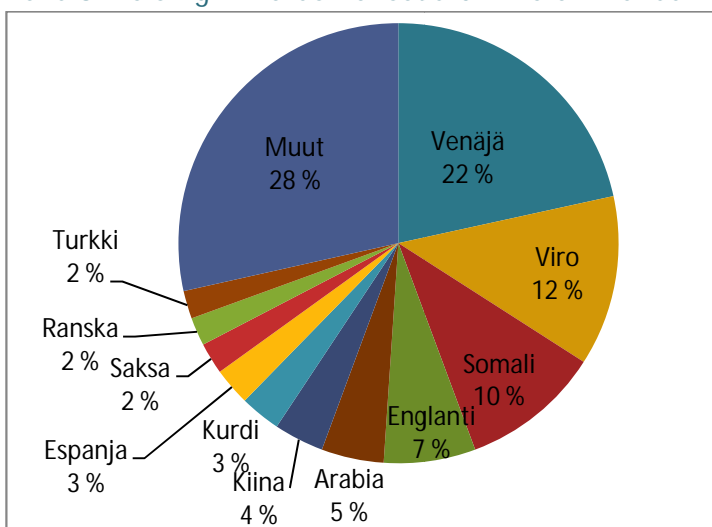
2.1 Vieraskielisten äidinkielet

Helsingin vieraskielisten selvästi yleisin äidinkieli oli venäjä. Sitä puhui 13 684 henkilöä eli useampi kuin joka viides vieraskielinen. Seuraavaksi suurimmat ryhmät olivat viron- ja somalinkieliset, joita kumpaakin kieltä puhui useampi kuin joka kymmenes vieraskielinen. Suurehko kieliryhmä Helsingissä on myös englantia puhuvat. Neljä suurinta kieliryhmää muodostavat puolet koko vieraskielisten ryhmästä. Muu äidinkielenkenttä on monipuolinen. Pieniä, alle sadan hengen kieliryhmiä on Helsingissä kymmeniä.

Helsingin vieraskielistä 23 prosenttia puhui venäjää tai muita entisen Neuvostoliiton alueen kieliä, Baltian alueen kieliä puhui 13 prosenttia. Länsieurooppalaisia kieliä puhui 17 prosenttia ja itäeurooppalaisia kieliä viisi prosenttia. Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan kieliä puhui 12 prosenttia ja muun Afrikan kieliä yhteensä 13 prosenttia. Aasialaisia kieliä puhuvia oli 15 prosenttia.

Helsingin seudulla somalinkieliset ja useat muita Afrikan kieliä puhuvat ovat keskittyneet Helsinkiin. Samoin Länsi-Euroopan kieliryhmiin kuuluvat sekä venäjänkieliset ovat keskittyneet enemmän Helsinkiin. Vironkielisten määrä on taas muualla Helsingin seudulla suurempi kuin Helsingissä.

Kuva 3. Helsingin vieraskieliset äidinkielen mukaan 1.1.2011

Taulukko 1. Ulkomaan kansalaiset ja koko väestö äidinkielen mukaan Helsingissä 1.1.2011

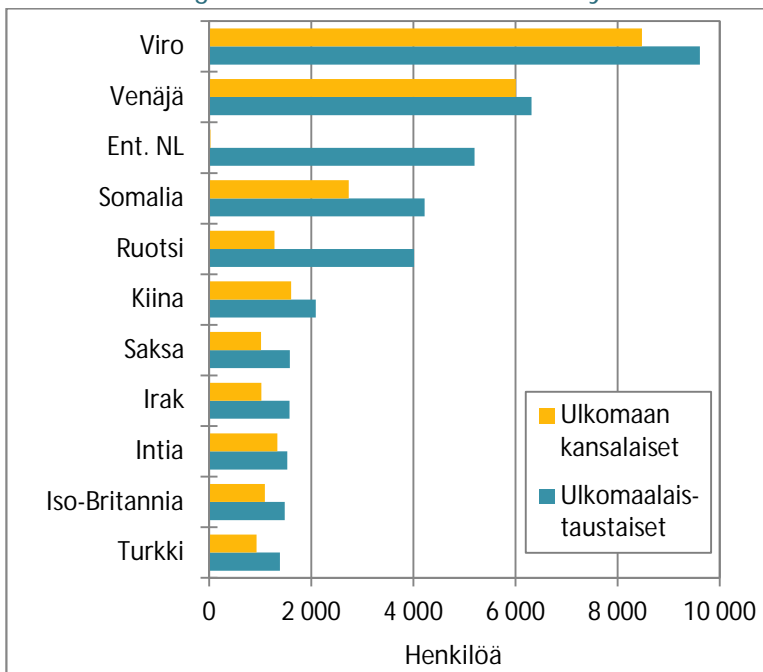
Äidinkieli	Henkilöä	%	Äidinkieli	Henkilöä	%
Koko väestö	588 549	100	Ulkomaan kansalaiset	44 461	100
Suomi	489 615	83,2	Suomi	1 587	3,6
Ruotsi	35 459	6,0	Ruotsi	912	2,1
Muut kielet yhteensä	63 475	10,8	Venäjä	7 728	17,4
		100	Viro	6 947	15,6
Venäjä	13 684	21,6	Englanti	3 244	7,3
Viro	7 940	12,5	Somali	2 819	6,3
Somali	6 513	10,3	Kiina	1 649	3,7
Englanti	4 291	6,8	Arabia	1 375	3,1
Arabia	2 905	4,6	Espanja	1 296	2,9
Kiina	2 328	3,7	Saksa	1 130	2,5
Kurdi	1 900	3,0	Kurdi	1 010	2,3
Espanja	1 745	2,7	Ranska	962	2,2
Saksa	1 474	2,3	Thai	837	1,9
Ranska	1 315	2,1	Turkki	694	1,6
Turkki	1 294	2,0	Muu	12 270	27,6
Vietnam	1 195	1,9			
Muu	16 891	26,6			

2.2 Ulkomaalaisten kansalaisuudet

Helsingin ulkomaan kansalaiset edustavat noin 170 eri kansalaisuutta. Ulkomaan kansalaisista suurin ryhmä ovat virolaiset, joita oli 8 481 henkilöä. Toiseksi suurin ryhmä ovat venäläiset, 6 008 henkilöä. Kolmanneksi suurin ryhmä ovat somalialaiset, joiden määrän kasvu on pienentynyt 1990-luvun puolivälistä lähtien. Yhtenä syynä tähän on Suomen kansalaisuuden saanti.

Ulkomaan kansalaisista 35 prosenttia on EU-maista ja 22 prosenttia muualta Euroopasta. Aasialaisia on 22 prosenttia ja afrikkalaisia 14 prosenttia. Pohjoisamerikkalaiset muodostavat vajaa kolmen prosentin osuuden ja eteläamerikkalaiset sekä karibialaiset runsaan kahden prosentin osuuden.

Kuva 4. Helsingin suurimmat kansalaisuusryhmät 1.1.2011

Taulukko2. Helsingin ulkomaalaistaustaiset kansalaisuuden ja syntymämaan mukaan 1.1.2011

Maaryhmä	Ulkomaalais- taustaiset yhteensä	Ulkomaan kansalaiset	Ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset
Ulkomaat yhteensä	65 747	44 461	21 286
Eurooppa	37 142	24 651	12 491
EU-maat	22 987	16 731	6 256
<i>Viro</i>	9 614	8 481	1 133
<i>Ruotsi</i>	4 014	1 278	2 736
<i>Saksa</i>	1 580	1 020	560
<i>Iso-Britannia</i>	1 482	1 094	388
Muu Pohjois- ja Länsi-Eurooppa	593	349	244
Muu Eurooppa	13 562	7 571	5 991
<i>Venäjä</i>	6 312	6 008	304
<i>Entinen Neuvostoliitto</i>	5 196	25	5 171
Afriikka	9 279	6 294	2 985
Pohjois-Afriikka	1 529	833	696
Länsi-, Keski- ja Etelä-Afriikka	2 470	2 011	459
Itä-Afriikka	5 280	3 450	1 830
<i>Somalia</i>	4 219	2 738	1 481
Pohjois-Amerikka	1 726	1 129	597
<i>Yhdysvallat</i>	1 347	918	429
Latinalainen Amerikka ja Karibia	1 518	979	539
Aasia	14 737	10 666	4 071
Länsi- ja Keski-Aasia	4 811	2 980	1 831
<i>Irak</i>	1 574	1 022	552
<i>Turkki</i>	1 384	931	453
<i>Iran</i>	833	442	391
Itä-Aasia	2 846	2 288	558
<i>Kiina</i>	2 088	1 608	480
Kaakkois-Aasia	2 953	2 045	908
<i>Thaimaa</i>	1 071	852	219
<i>Vietnam</i>	1 010	558	452
Etelä-Aasia	4 127	3 353	774
<i>Intia</i>	1 531	1 337	194
Australia ja Oseania	368	234	134
Valtioton ja tuntematon	977	508	469

Ruotsalaistaustaisia asui Helsingissä 4 014 henkilöä vuonna 2011, mutta Ruotsin kansalaisuus oli vain 1 278 henkilöllä. Suurin osa tästä selittyy Suomen kansalaisilla, jotka ovat syntyneet Ruotsissa ja muuttaneet myöhemmin takaisin Suomeen. Myös Helsingin venäläisten määrässä on hyvä huomioida kansalaisuuden ja syntymämaan välinen ero. Venäjän kansalaisia oli 6 008 henkilöä, mutta todellisuudessa venäläistaustaisia oli enemmän, sillä entisessä Neuvostoliitossa syntyneitä oli 5 196 henkilöä. He ovat lähinnä inkeriläisiä paluumuuttajia ja heidän perheenjäseniään.

Vuoden 2010 aikana Suomen kansalaisuuden sai Helsingissä 884 ulkomailla syntynyttä henkilöä, mikä on hieman enemmän kuin edellisenä vuonna. Suurimmat Suomen kansalaisuuden saaneet ryhmät olivat venäläiset, somalialaiset, virolaiset, turkkilaiset, iranilaiset, serbialaiset ja irakilaiset. Koko Suomessa kansalaisuuden sai 4 350 Suomessa vakinaisesti asunutta ulkomaan kansalaista. Määrä on 900 enemmän kuin vuonna 2009. Vuosina 2001-2010 Suomen kansalaisuus on myönnetty Helsingissä noin 13 300 henkilölle.

Ulkomaan kansalaisten yleisin kieli on venäjä, jota puhuu hieman alle viidennes Helsingin ulkomaan kansalaisista. Vironkieliset ovat selvästi toiseksi suurin ryhmä. Englantia äidinkielenä puhuvia oli kolmanneksi eniten. Ulkomaan kansalaisista 4 prosenttia puhuu äidinkielenään suomea. Enemmistö heistä on sellaisten maiden kansalaisia, joissa suomalaisia on asunut paljon, kuten Ruotsissa, Yhdysvalloissa, Australiassa ja Neuvostoliitossa. Etenkin runsas paluumuutto entisen Neuvostoliiton alueelta, Venäjältä ja Virosta on nostanut suomenkielisten määrää ulkomaan kansalaisten parissa.

2.3 Helsingin vastaanottamat pakolaiset

Helsinki on vastaanottanut vuosina 2000–2010 yhteensä 2 609 pakolaista ensimmäisenä sijoituskuntana. Helsingin vastaanottamat pakolaiset käsittävät 13 prosenttia koko maassa tänä aikana turvapaikan saaneista pakolaisista. Suomessa kaiken kaikkiaan 161 kuntaa on vastaanottanut pakolaisia. Monet pakolaiset muuttavat myöhemmin ensimmäisestä sijoituskunnastaan toiseen, pääasiassa isompiin kaupunkeihin. Helsingin pakolaistaustaisten määrä arvioidaan huomattavasti suuremmaksi kuin vastaanotettujen pakolaisten määrä on.

Vuonna 2010 pakolaisten ensimmäisenä sijoituskuntana oli 65 kuntaa. Helsinki oli ensimmäisenä sijoituskuntana 527 henkilölle. Suurin osa henkilöistä oli oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita. Noin kuudesosa tapauksista oli taas perheen yhdistämissä. Helsinki vastaanotti yhden kiintiöpakolaisen vuonna 2010.

Taulukko 3. Suomen ja Helsingin vastaanottamat turvapaikan saaneet pakolaiset vuosina 1991–2010

Vuosi	Suomen vastaanottamat	Helsingin vastaanottamat 1. sijoituskuntana	Helsingin vastaanottamat osuus koko maasta %
2000	1 212	112	9,2
2001	1 857	191	10,3
2002	1 558	220	14,1
2003	1 202	154	12,8
2004	1 662	198	11,9
2005	1 501	176	11,7
2006	1 142	115	10,1
2007	1 793	223	12,4
2008	2 219	393	17,7
2009	2 611	300	11,5
2010	3 207	527	16,4
1991-2010	34 941	4 920	14,1
1991-1999	14 977	2 311	15,4
2000-2010	19 964	2 609	13,1

Lähde: Sisäasiainministeriö

3. Vieraskielisten ikärakenne

Koko Helsingin väestössä on enemmän naisia kuin miehiä, mikä johtuu pääasiassa naisten pidemmästä eliniästä. Vieraskielisissä on miehiä sen sijaan enemmän, 52 prosenttia. Ulkomaalaistaustoitain sukupuolierot ovat suuria: EU-maiden kansalaisista tai EU-maissa syntyneistä 53 prosenttia on miehiä, briteistä ja italialaisista yli 70 prosenttia. Pohjois- ja Länsi-Afrikasta kotoisin olevista kolme neljästä on mies, muualta Afrikasta tulevilla sukupuoliero on tasaisempi. Itä- ja kaakkoisaasialaisista enemmistö on taas naisia. Useimmissa kansalaisuusryhmissä miehet ovat enemmistönä, mutta suurten kansalaisuusryhmien

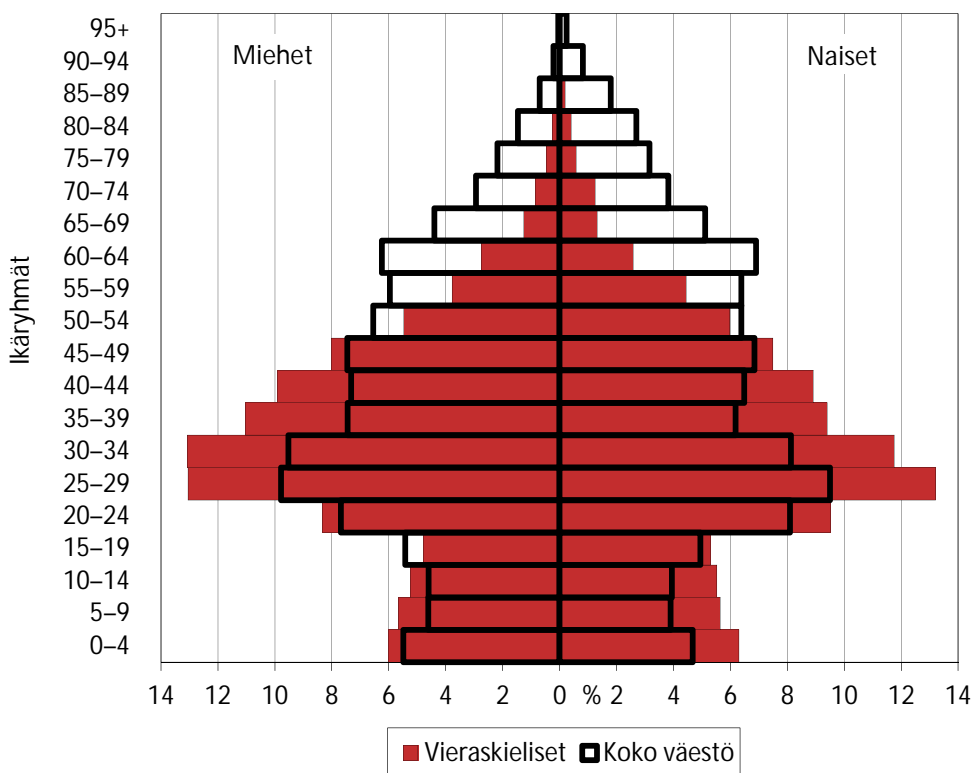

naisenemmistöt tasoittavat kokonaissukupuolijakaumaa. Virolaisista 55, venäläisistä 57 ja entisessä Neuvostoliitossa syntyneistä 69 prosenttia on naisia.

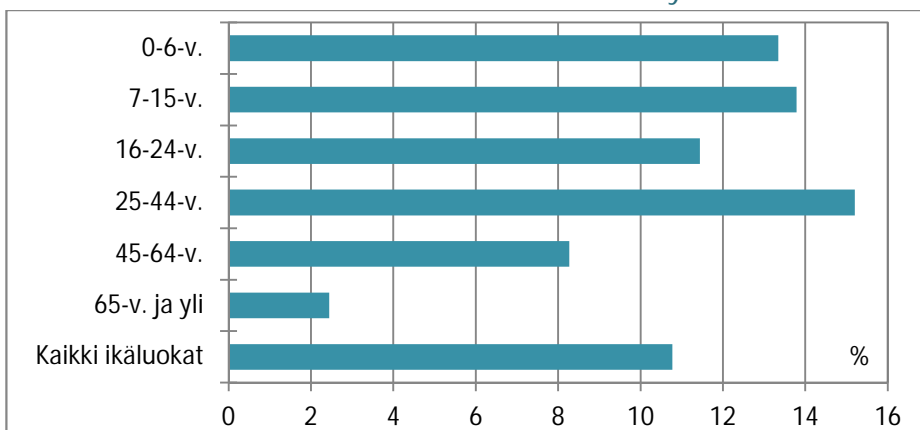
Helsingin vieraskielisen väestö on nuorempaa kuin koko kaupungin väestö. Vieraskielisen väestön suurimmat ikäluokat ovat nuoret työikäiset ja lapset, eläkeikäisiä on hyvin vähän. Alle 16-vuotiaita vieraskielisistä on 18 prosenttia, kun koko väestössä vastaava osuus on 14 prosenttia. Vieraskielisistä yli 65-vuotiaita on vain 3 prosenttia, kun kotimaankielisistä heitä on 16 prosenttia.

Vieraskielisissä on koko väestöä enemmän työikäisiä, ja etenkin nuoria työikäisiä. Vieraskielisistä 45 prosenttia kuuluu ikäluokkaan 25–44-vuotiaat, kotimaankielisissä osuus on 30 prosenttia. Selkeästi suurimmat vieraskielisten ikäluokat ovat 25–39-vuotiaat. Vanhempia työikäisiä on vieraskielisissä vähemmän. 45–65-vuotiaita on vieraskielisissä 20 ja kotimaankielisissä 27 prosenttia.

Kuva 5. Koko väestön ja vieraskielisten ikärakenne Helsingissä 1.1.2011

Kuva 6. Vieraskielisten osuus koko väestöstä ikäryhmittäin 1.1.2011

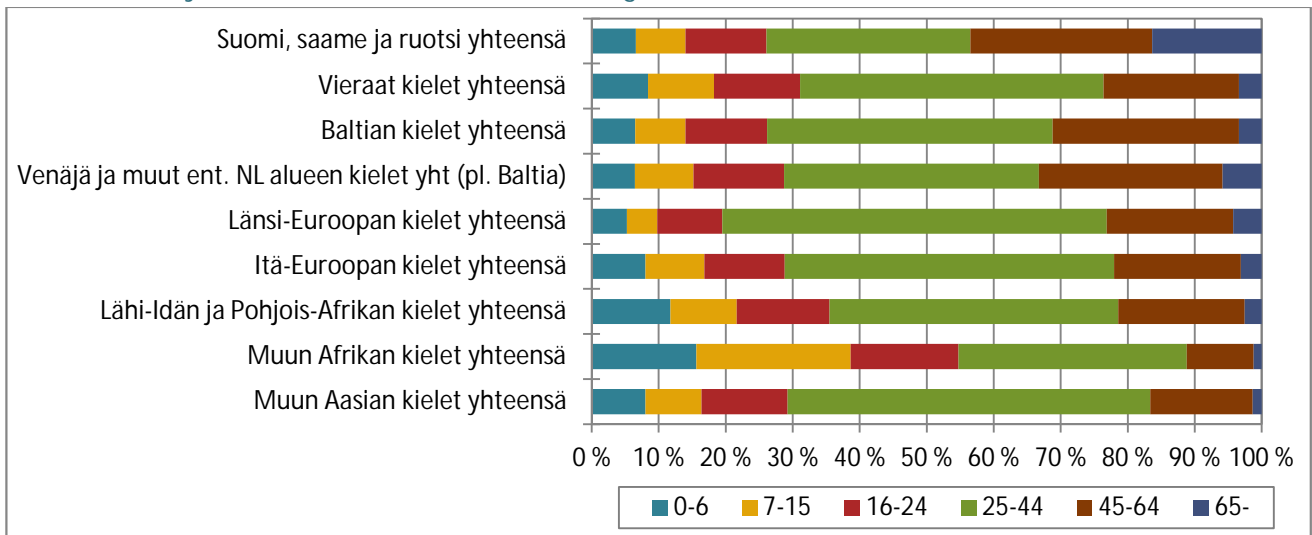

Afrikkalaisiin kieliryhmiin kuuluvilla lasten osuus on suurin. Somalinkielisistä 44 prosenttia kuuluu 0–15-vuotiaiden ikäluokkaan. Muista suurimmista vieraskielisten ryhmistä albaanin, lingalan, bengalin ja urdunkielisillä lasten osuus on väestöstä suuri. Länsi-Euroopan kieliryhmiin kuuluvilla lasten osuus on koko väestöä selvästi pienempi. Nuorten, 16–24-vuotiaiden, osuus on suurin vietnamin, persian, kurdin ja nepalinkielisillä.

Työkäisten osuudet ovat suurimmat eurooppalaisilla ja aasialaisilla kieliryhmillä. Enemmän kuin neljä viidestä kuuluu 25–64-vuotiaiden ikäluokkaan espanjan, puolan, hollannin, telugun ja kreikankielisillä. Lähes kaikissa kieliryhmissä on eniten nuoria työkäisiä. Vain heprean, kreikan, serbokroatian ja bulgariankielisillä 44–64-vuotiaiden osuus nousee yli kolmannekseen väestöstä. Eläkeikäisten osuudet ovat kaikilla vieraskielisten ryhmillä hyvin pienet. Suurimmilleen osuudet nousevat saksan, tanskan ja unkarinkielisillä, mutta heilläkin yli 65-vuotiaiden osuus jää reilusti alle kymmenesosaan.

Ulkomaan kansalaisista 9 prosenttia on syntynyt Suomessa. Määrä vaihtelee kuitenkin huomattavasti eri kansalaisuusryhmillä. Ruotsalaisista 40 prosenttia on syntynyt Suomessa. Tanskan, Norjan ja Sveitsin kansalaisista yli viidennes on syntynyt Suomessa. EU-maiden kansalaisista Suomessa syntyneiden osuus on 9 prosenttia, venäläisistä ja aasialaisista 7 prosenttia. Irakilaisista, turkkilaisista ja vietnamilaisista joka kymmenes on Suomessa syntynyt. Afrikkalaisista 14 prosenttia on syntynyt Suomessa, somalialaisista 18 prosenttia. Suomessa syntyneiden osuus kertoo oleskeluajasta maassa, vaikkakin kulttuurierot sekoittavat vertailua – lapsimäärät vaihtelevat paljon kansalaisuusryhmittäin.

Kuva 7. Kieliryhmät ikäluokan mukaan Helsingissä 1.1.2011

4. Vieraskielisten alueellinen sijoittuminen Helsingissä

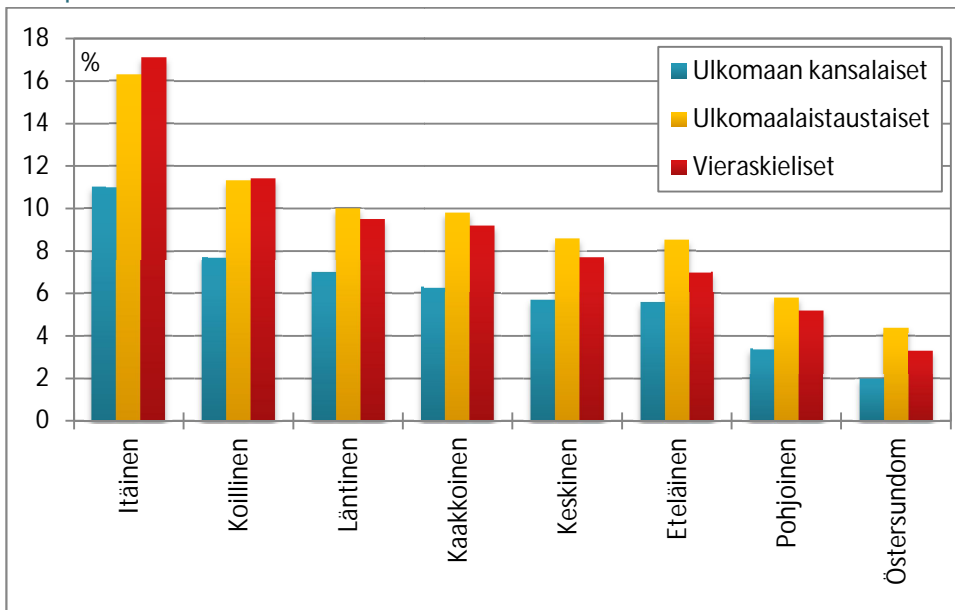
Vieraskielisten sijoittuminen Helsingissä on painottunut Itäisen suurpiiriin, 28 prosenttia heistä asuu siellä. Osa-alueittain tarkasteltuna vieraskielisiä on eniten Kontulassa, Kannelmäessä, Kallahdessa ja Myllypurossa. Vieraskielisten osuus alueen väestöstä on korkein Meri-Rastilassa, Kivikossa, Kallahdessa ja Kurkimäessä. Näillä alueilla vieraskielisten osuus on neljännes alueen asukkaista. Pienin vieraskielisten osuus on Östersundomissa ja Pohjois-Helsingin pientalovaltaisilla alueilla.

Vieraskieliset ovat keskittyneet lyhyessä ajassa Itäiseen suurpiiriin. Vielä 1990-luvun alussa vieraskieliset olivat keskittyneet Eteläiseen suurpiiriin, heistä yli neljännes asui siellä. Jo 1990-luvun puolivälissä tulomuuton kasvaessa tilanne muuttui, ja Itäinen suurpiiri nousi suurimmaksi vieraskielisten alueeksi. 1990-luvun alussa vieraskielisten suurimmat osuudet väestöstä olivat Ullanlinnassa, Kampinmalmilla ja Reijolassa. 2000-luvun lopussa näiden peruspiirien vieraskielisten osuudet jäivät selkeästi alle koko kaupungin keskiarvon.

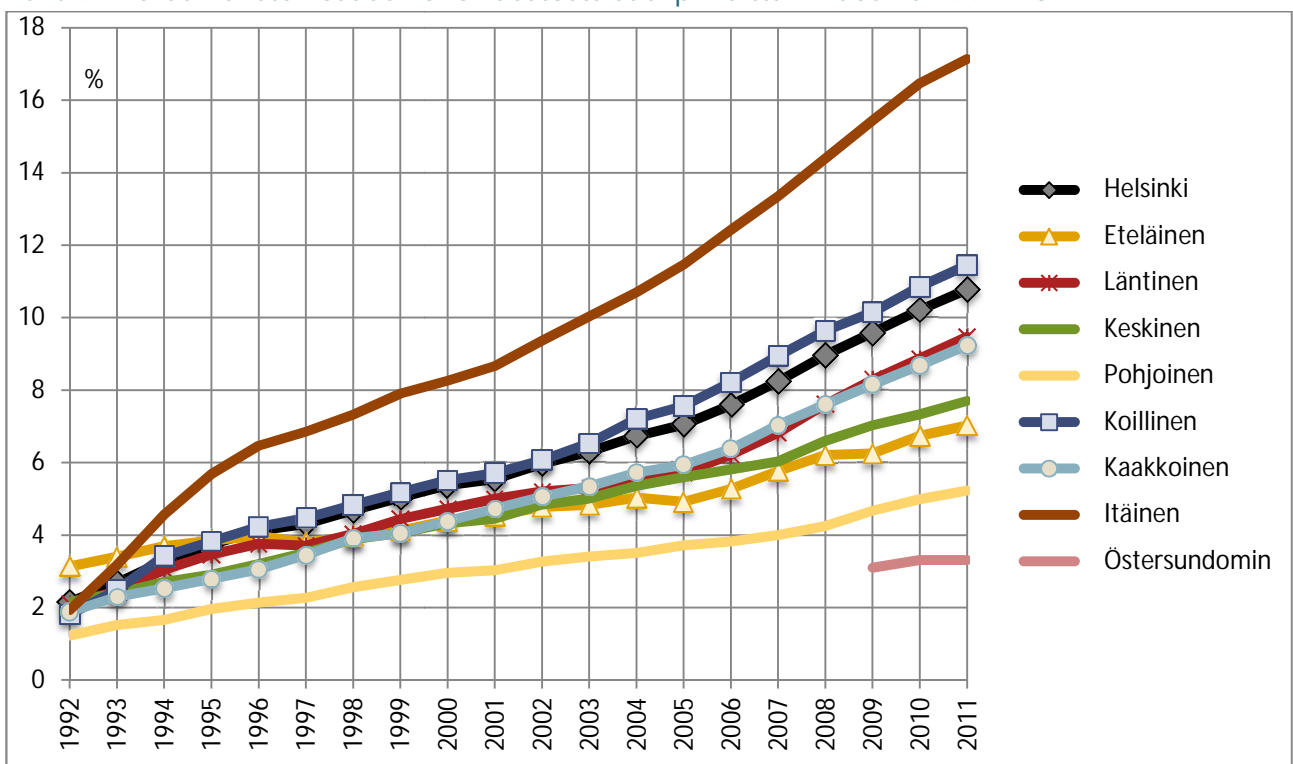
Itä-Helsingin peruspiireissä vieraskielisten osuus on kasvanut nopeasti. Vieraskielisten osuus väestöstä on kasvanut Jakomäessä 12 prosenttiyksikköä ja Mellunkylässä 11 prosenttiyksikköä vuosina 2000–2011. Nopeaa, 7-8 prosenttiyksikön kasvua on ollut myös Vuosaessa, Pasilassa, Vartiokylässä, Myllypurossa, Pukinmäessä ja Kaarelassa. Koko kaupungissa vieraskielisten osuus väestöstä on kasvanut 5 prosenttiyksikköä 2000-luvulla. Pieneen, vain vähän yli prosenttiyksikön muutokseen jäivät Länsi- ja Itä-Pakila sekä Tuomarinkylä.

Helsingin vieraskielisistä yli viidennes on venäjänkielisiä. Venäjänkieliset ovat keskittyneet Itäiseen suurpiiriin, jossa heistä asuu yli kolmannes, sekä Koilliseen suurpiiriin, jossa heistä asuu viidennes. Myös vironkieliset ovat koko väestöä enemmän keskittyneet näihin suurpiireihin. Somalinkielisistä kolmannes asuu Itäisessä suurpiirissä. Helsingin neljänneksi suurimmasta kieliryhmästä englanninkielisistä neljännes asuu Eteläisessä suurpiirissä.

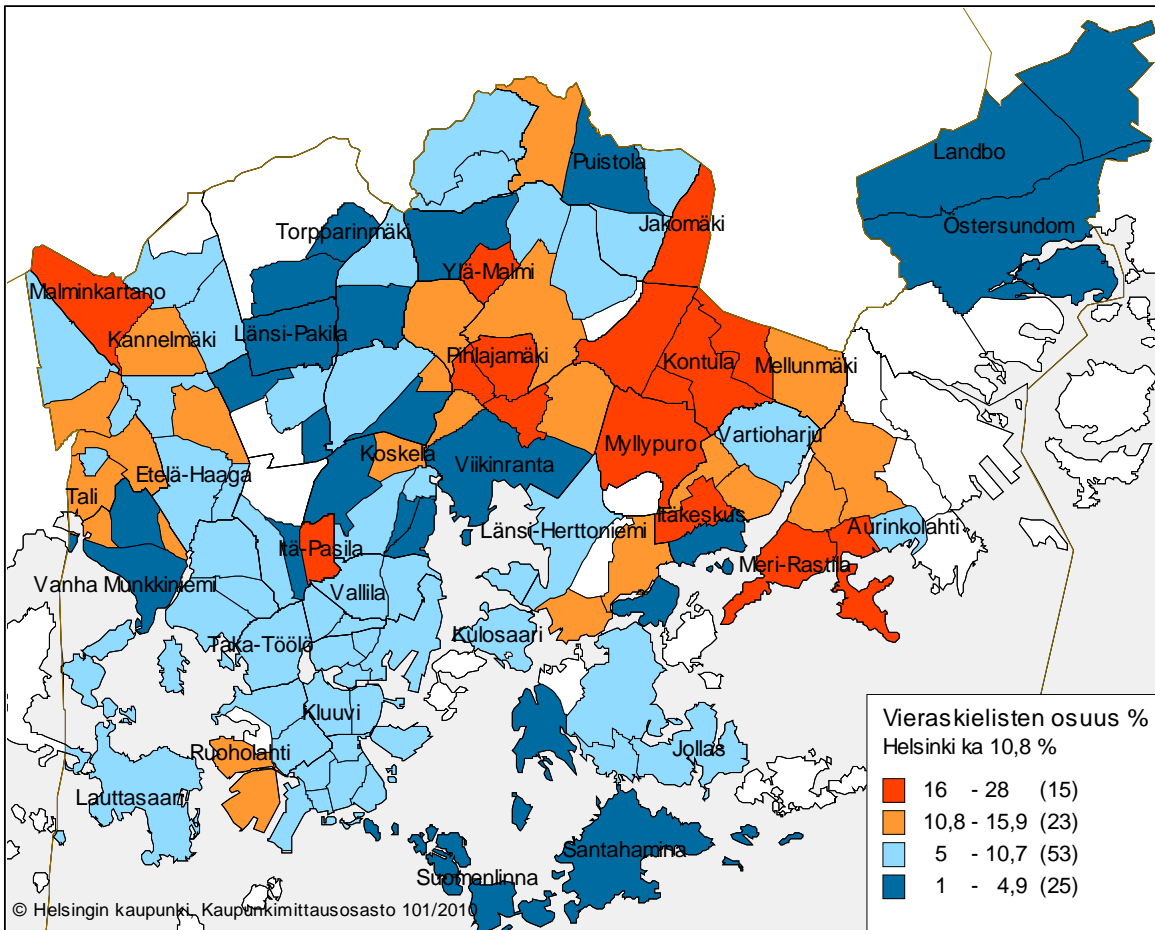
Kuva 8. Ulkomaan kansalaisten, ulkomaalaistaustaisten ja vieraskielisten osuudet suurpiireittäin alueen koko väestöstä 1.1.2011

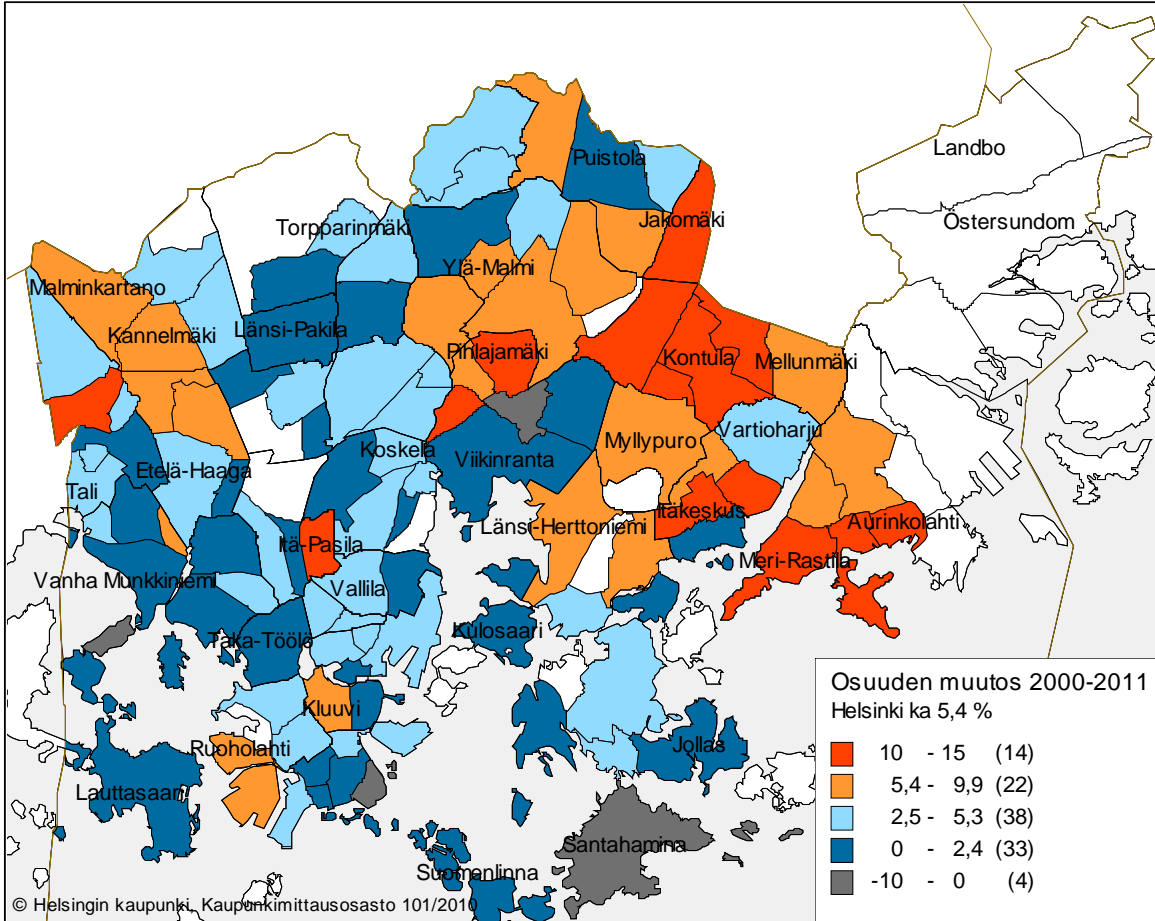
Kuva 9. Vieraskielisten osuus koko väestöstä suurpiireittäin vuosina 1992–2011

Kuva 10. Vieraskielisten osuus alueen koko väestöstä osa-alueittain 1.1.2011

Kuva 11. Vieraskielisten osuuden muutos osa-alueittain vuosina 2000–2011

Kartoista on poistettu alueet, joissa asukkaita on 100 tai vähemmän.
Lähde: Tilastokeskus, karttatoteutus Helsingin kaupungin tietokeskus

5. Vieraskielisten määrän kehitys

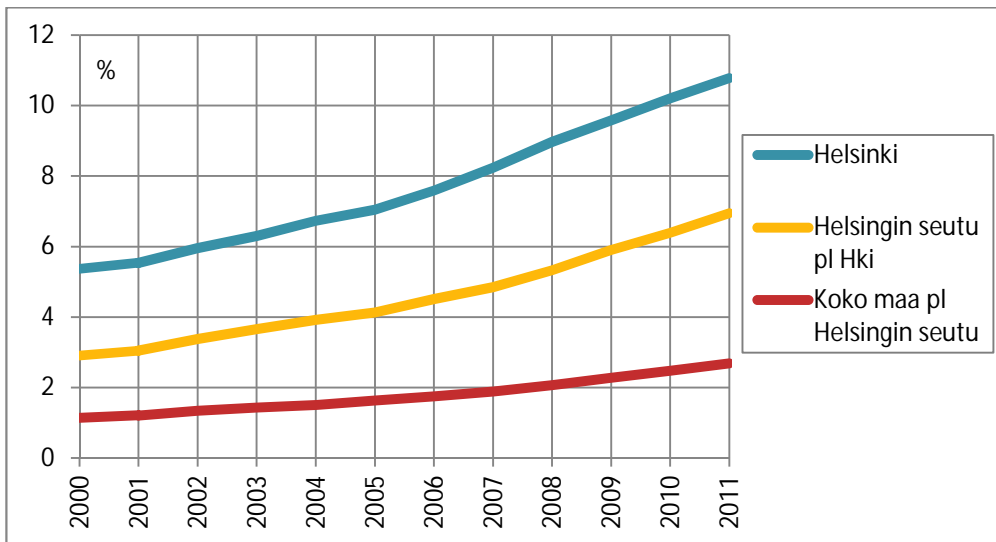
Helsingin ja koko Suomen ulkomaalaisväestö oli erittäin vähäinen vielä 1980-luvulla. 1990-luvun alussa ulkomaalaistaustainen väestö alkoi nopeasti kasvaa. Tuohon aikaan liittyi monia maahanmuuttoa synnyttäviä asioita, kuten Neuvostoliiton hajoaminen ja paluumuuton alkaminen, levottomuudet ja pakolaisuuden kasvu Somaliasta, Irakista ja entisen Jugoslavian alueelta. Ulkomaalaisväestöä kasvatti myös yleinen kansainvälistyminen, mitä Suomen EU-jäsenyys vuonna 1995 vauhditti.

2000-luvun aikana Helsingin vieraskielisten määrä on kasvanut lähes 34 000 hengellä eli se on yli kaksinkertaistunut. 2000-luvun loppupuolella vieraskielisten määrä on kasvanut reilulla 4 000 henkilöllä vuosittain. Viime vuonna vieraskielisten määrä kasvoi 3 850 henkilöllä, mikä on lähes 500 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2009. 2000-luvun loppupuoliskolla vieraskielisten määrä on kasvanut Helsingissä vuosittain keskimäärin 8 %, Helsingin seudulla 10 % ja muualla maassa 9 %.

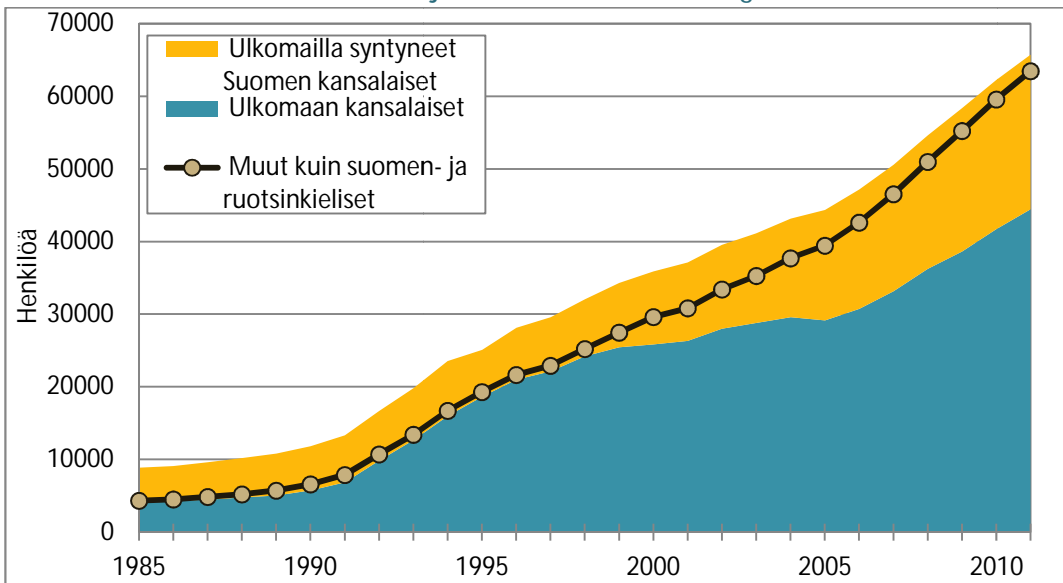
Äidinkiellittäin vieraskielisten määrät ovat säilyneet lähes samassa suuruusjärjestyksessä koko 2000-luvun. Venäjänkieliset ovat säilyttäneet selkeän johtotasemansa ja kasvaneet 78 prosenttia vuosina 2000–2011. Viroa puhuvien määrä on kasvanut Helsingissä 130 prosenttia 2000-luvulla. Vironkielisten määrä lähti 2000-luvun loppupuolella nopeaan kasvuun, ja on ollut etenkin viimeiset pari vuotta hyvin voimakasta. Myös arabian- ja espanjankielisten määrät ovat kasvaneet nopeasti. Englantia, saksaa ja ranskaa puhuvien osuus on kasvanut muita isoja kieliryhmiä hitaammin.

Suurista kieliryhmistä nopeinten ovat kasvaneet kurdinkieliset, jotka ovat tulleet kymmenen suurimman äidinkielen ryhmään turkinkielisten pudotessa sieltä pois. Kymmenen kärjen alapuolella kasvavat nopeasti persian- ja farsinkieliset sekä thain-, albaanin- ja bengalinkieliset. Isoimmista kieliryhmistä vain serbokroaattien puhujien määrä on vähentynyt 2000-luvulla.

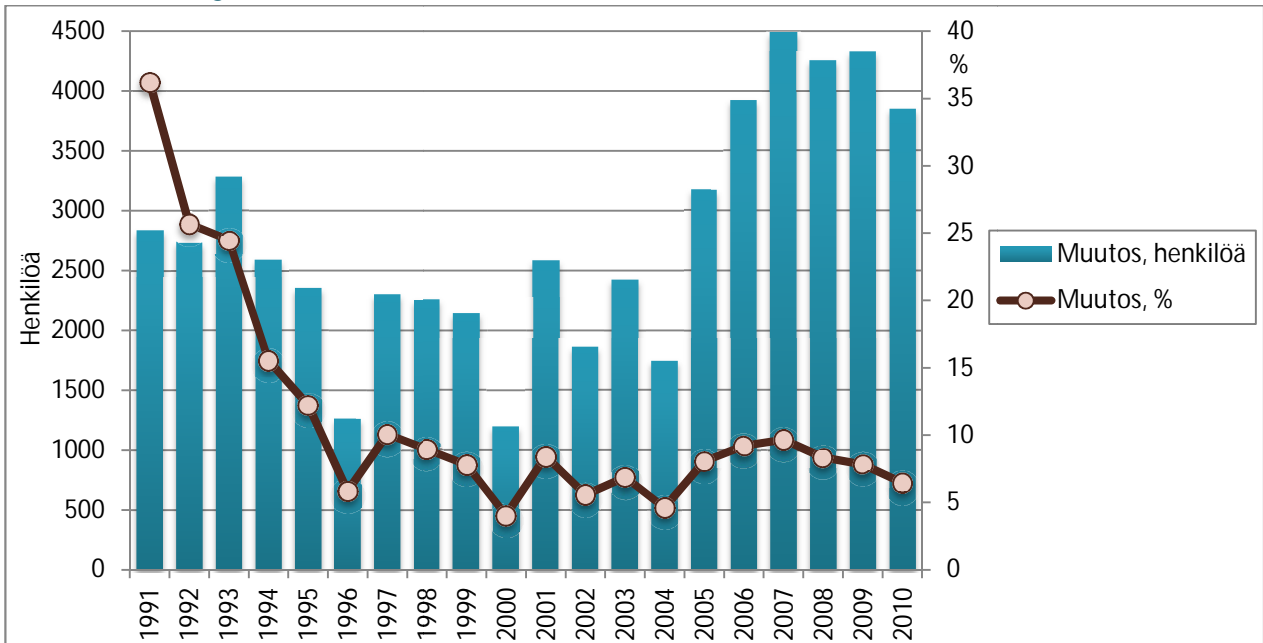
Kuva 12. Vieraskielisten osuus koko väestöstä Helsingissä, sen seudulla ja muualla Suomessa 2000–2011

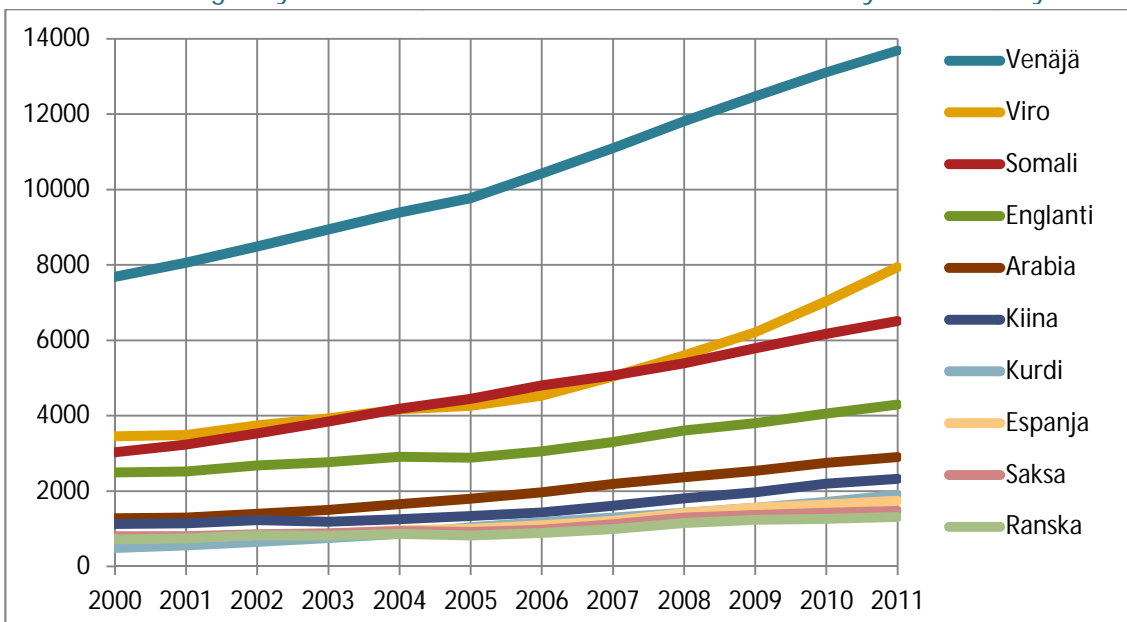
Kuva 13. Ulkomaalaistaustaiset ja vieraskieliset Helsingissä 1985–2011

Kuva 14. Helsingin vieraskielisten määrän muutos vuosina 1991–2010

Kuva 15. Helsingin kymmenen suurimman vieraskielisten kieliryhmän kehitys 2000–2011

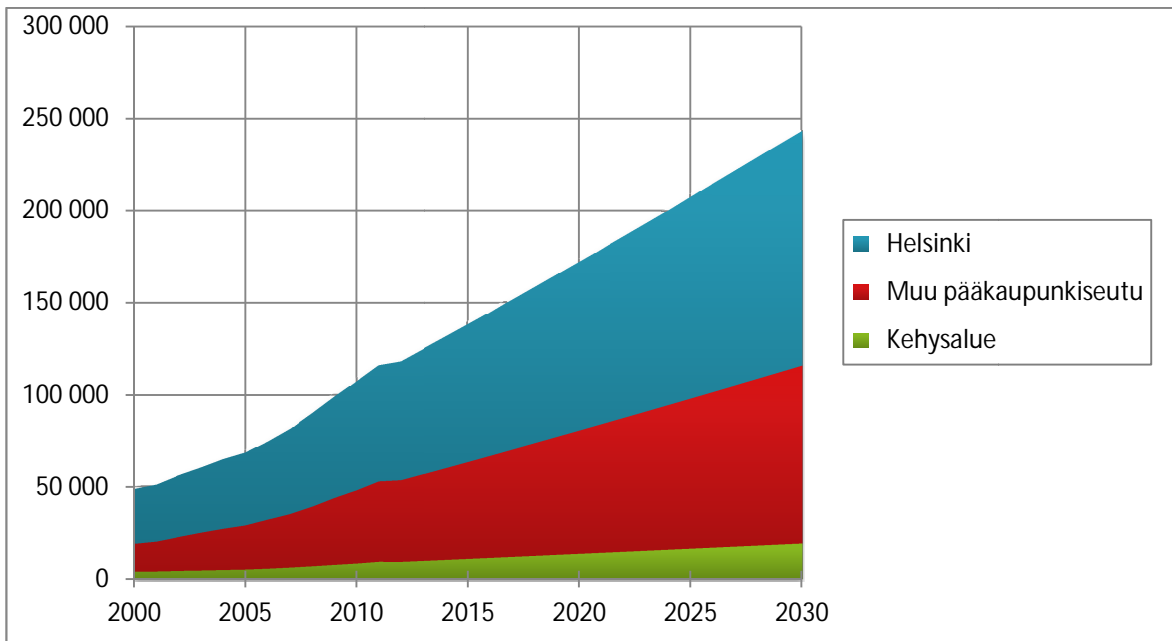

6. Vieraskielisen väestön ennuste

Helsingin ja Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste on laadittu pääkaupunkiseudun kuntien tilasto- ja tutkimusyksikköjen yhteistyönä vuonna 2009. Ennusteessa on käytetty vieraskielisyyttä ulkomaalaisuuden määrittelyssä, koska kieli on kansalaisuutta tavallisempi väestötilastojen muuttuja. Lisäksi henkilön äidinkieli pysyy yleensä muuttumattomana, kun taas kansalaisuus voi muuttua.

Vieraskielisen väestön määrän ennustetaan kasvavan noin 64 000 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä Helsingissä. Tuolloin Helsingissä asui taustaltaan vieraskielisiä 128 000 eli 19 prosenttia asukkaista. Helsingin seudulla vieraskielisiä asui 243 000 henkeä eli 15 prosenttia asukkaista. Helsingin väestön kasvusta vieraskielisten osuus olisi jopa 86 prosenttia, ja muualla Helsingin seudulla 37 prosenttia.

Kuva 16. Vieraskielinen väestö Helsingin seudulla 2000–2011 ja ennusteen mukaan vuoteen 2030

Alle kouluikäisiä lapsia, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame, asui Helsingissä vuoden 2011 alussa 5 348. Heidän määränsä arvioidaan kasvavan vuoteen 2020 mennessä 8 400:aan ja vuoteen 2030 mennessä 10 500:aan. Vieraskielisten lasten osuus kaikista 0-6-vuotiaista kasvaa nykyisestä 13 prosentista 22 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Peruskouluikäisten 7-15-vuotiaiden vieraskielisten määrän ennustetaan kasvavan nykyisestä 6 226 vajaaseen 9 000:een vuonna 2020 ja 12 900:aan vuonna 2030. Osuus koko ikäluokasta kasvaa nykyisestä noin 14 prosentista 24 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

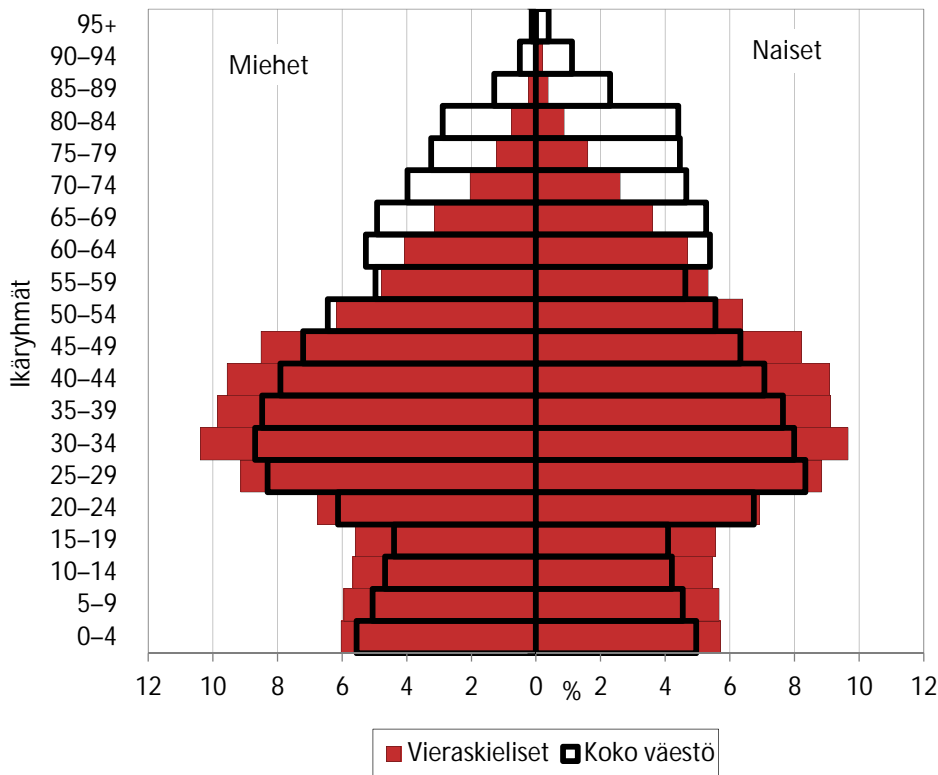
Helsingin kotimaankielinen työikäinen 20–64-vuotias väestö vähenee lähes 24 000 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä. Saman ikäryhmän vieraskielisten määrän arvioidaan kuitenkin kasvavan 40 500 henkilöllä samana aikana, joten kokonaisuudessaan Helsingin työikäisten määrä kasvaa. Suurin muutos ikäryhmittäin kohdistuisi vanhempiin työikäisiin vieraskielisen väestön ikääntyessä. Helsingiläisistä 40–64-vuotiaista vajaa kymmenesosa on tällä hetkellä vieraskielinen, vuonna 2030 jo yli viidennes.

Koska vieraskielisten ikärakenne on nuorempi kuin kantaväestön, kohentuu demografinen huoltosuhte jonkin verran vieraskielisten määrän kasvaessa. Vuonna 2030 vieraskielisten huoltosuhteen ennustetaan olevan 0,37 huollettavaa työikäistä kohden ja kotimaankielisen väestöllä on 0,59. Vieraskielisten

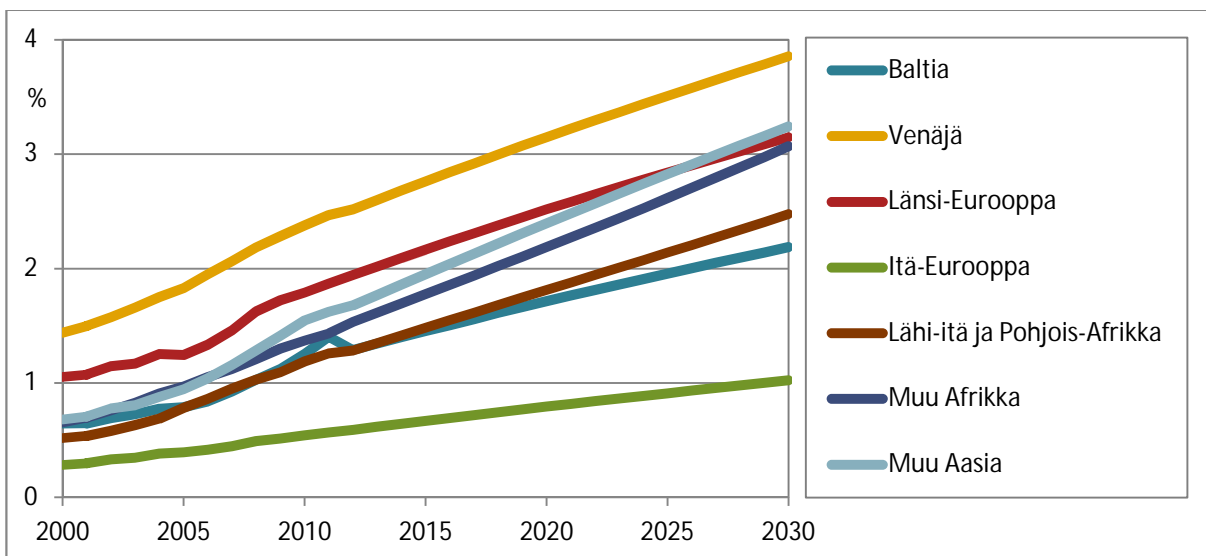
eläkeikäisten, yli 65-vuotiaiden, osuus nousee ennusteen mukaan 8 600 hengellä noin kahdeksaan prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Afrikan ja Aasian kieliryhmiin kuuluvien määrät ennustetaan kasvavan eniten vuoteen 2030 mennessä. Saharan eteläpuolisen Afrikan kieliin kuuluvien määrän arvioidaan kasvavan lähes 12 000:lla vuoteen 2030, kuten myös aasialaisten määrä Lähi-idän alueen ulkopuolella. Venäjänkielisten määrän arvioidaan kasvavan noin 11 000:lla, ja vuonna 2030 neljä prosenttia Helsingin asukkaista olisi venäjänkielisiä.

Kuva 17. Koko väestön ja vieraskielisten ikärakenne Helsingissä vuonna 2030 ennusteen mukaan

Kuva 18. Vieraskielisen väestön osuus koko väestöstä 2000–2011 ja ennusteen mukaan vuoteen 2030

7. Muuttoliike

7.1 Ulkomainen tulo- ja lähtömuutto

Vuonna 2010 ulkomailta muutti 5 703 henkilöä Helsinkiin. Näistä vieraskielisiä oli 4 033 eli 71 prosenttia. Vieraskielisten tulomuutto ulkomailta kasvoi runsaasti vuosina 2005–2008, mutta kahtena edellisellä vuonna tulijoiden määrät ovat laskeneet.

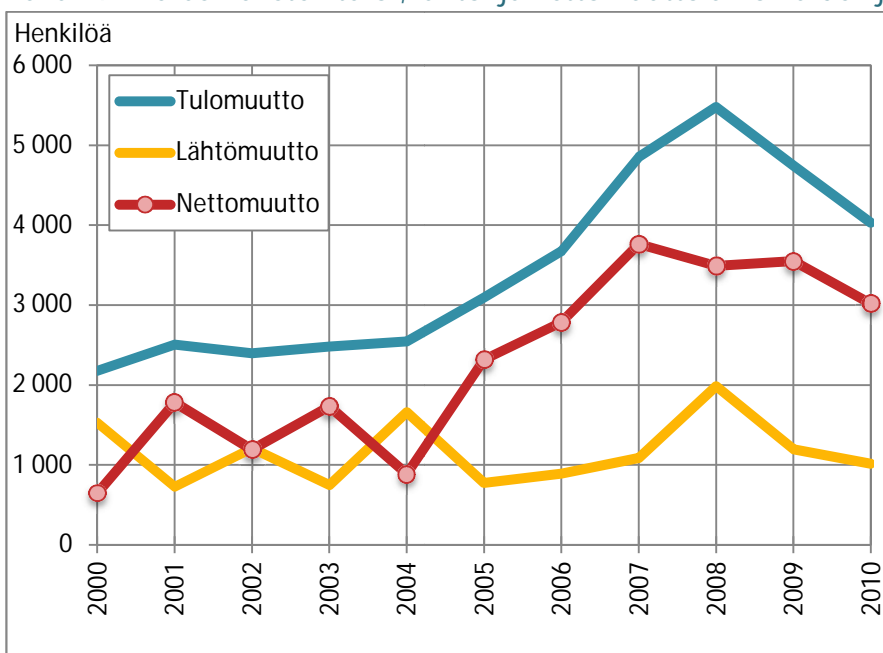
Vuonna 2010 Helsingistä ulkomaille muutti 3 171 henkilöä. Vieraskielisiä heistä oli 1 015 eli vajaa kolmannes. Lähtömuuttomäärät vaihtelevat vuosittain enemmän kuin tulomuuttojen määrät. Vaalivuosina lähtömuutot ovat poikkeuksellisen korkeita, koska tuolloin väestörekisteri tarkastetaan ja ilmoittamattomat lähtömuutot kirjataan.

Helsinki saa nettovoittoa ulkomaisessa muuttoliikkeessä, mutta vain vieraskielisistä. Nettomuutto ulkomaiden kanssa oli 2 332 vuonna 2010. Kotimaankielisten nettomuutto oli negatiivinen lähes viidellä sadalla henkilöllä, mutta vieraskielisten positiivinen yli kolmella tuhannella. Suomen- ja ruotsinkieliset siis liikkuvat enemmän pois Suomesta, mutta vieraskielisiä tulee Suomeen enemmän kuin lähtee pois.

Vuosina 2000–2010 Helsinkiin on muuttanut yhteensä 57 404 henkilöä ulkomailta, heistä 37 983 eli 66 prosenttia on vieraskielistä. Ulkomaisessa muuttoliikkeessä Helsinki on jäänyt kotimaankielisissä tappiolle vajaalla 3 400 henkilöllä 2000-luvulla, mutta vieraskielisistä muuttovoittoa on tullut yli 25 000 henkilöä.

Ulkomailta Helsinkiin muuttaneista vieraskielistä 14 prosenttia oli alle 15-vuotiaita vuonna 2010. Suurin ikäryhmä on 30–44-vuotiaat, joita muuttajista oli 32 prosenttia. Helsingistä ulkomaille lähteneissä vieraskielisissä nuoret työkäiset ovat suurin ryhmä, ja lasten osuus on sama kuin tänne muuttavilla. Nettovoittoa ulkomaisesta muuttoliikkeestä Helsinki saa vieraskielistä kaikissa ikäluokissa. Puolet nettomuuttovoitosta on nuoria työkäisiä, 25–44-vuotiaita.

Kuva 19. Vieraskielisten tulo-, lähtö- ja nettomuutto ulkomaiden ja Helsingin välillä 2000–2010

7.2 Kotimainen tulo- ja lähtömuutto

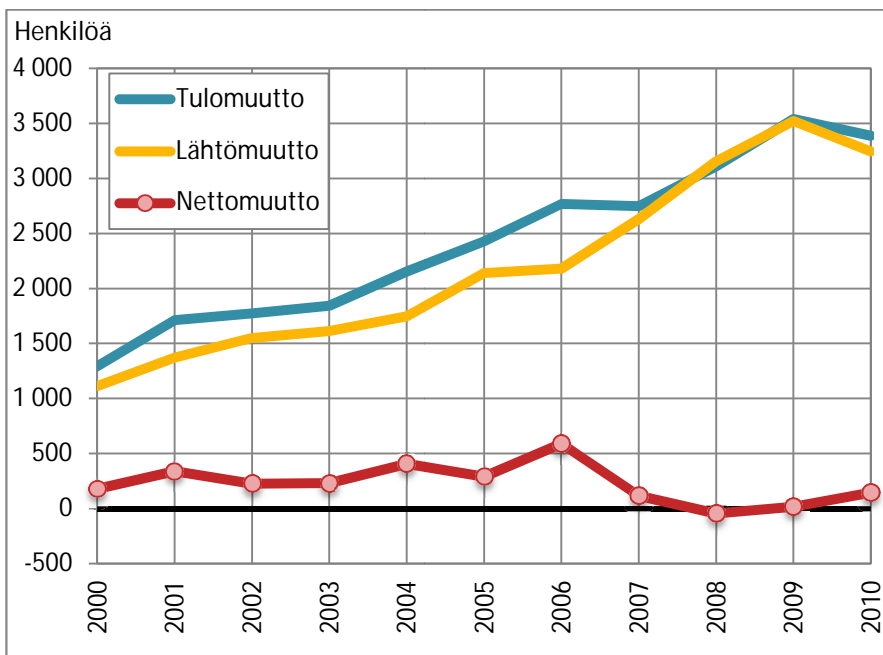
Vuonna 2010 muualta Suomesta muutti 29 922 henkilöä Helsinkiin, heistä 3 389 eli 11 prosenttia oli äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä. Helsingistä lähti 28 846 muualle Suomeen, heistä 3 246 (11 %) oli vieraskielisiä.

Vieraskielisten kotimaisessa muuttoliikkeessä sekä lähtö- että tulomuutot ovat kasvaneet voimakkaasti koko 2000-luvun. Koko väestön muuttoliikkeen määrä on taas pysynyt melko tasaisena. Vuonna 2000 vieraskielisten osuus kotimaisissa lähtö- ja tulomuutoissa oli neljä prosenttia, vuonna 2010 jo 11 prosenttia.

Muualta Suomesta Helsinkiin muuttavista vieraskielisistä lähes puolet on ikäluokassa 20-29-vuotiaat. Vieraskielisillä nuorten työikäisten osuus tulomuuttajista on kotimaankielisiin verrattuna suurempi. Helsingistä muualle Suomeen lähtevät painottuvat nuoriin työikäisiin ja lapsiin sekä kotimaankielisillä että vieraskielisillä. Vieraskielisillä kotimainen muuttoliike on ollut negatiivista 2000-luvun loppupuolella alle kouluikäisistä sekä 25–44-vuotiaista.

Suomen- ja ruotsinkielisten kotimainen nettomuutto oli negatiivinen Helsingille vuosina 2002–2007. Vieraskielisillä nettomuutto on ollut negatiivista vain yhtenä vuonna 2000-luvulla, vuonna 2008. Kotimaisessa muuttoliikkeessä sekä tulo- että lähtömuutto ovat vilkasta, mistä johtuen muuton netto jää pieneksi. Vuosina 2000–2010 Helsinki on saanut vieraskielisistä muuttovoittoa 2 489 henkilöä muualta Suomesta. Sen sijaan suomen- ja ruotsinkielisistä Helsinki on saanut tappiota lähes saman määrän, 2 525 henkilöä.

Kuva 20. Vieraskielisten tulo-, lähtö- ja nettomuutto Helsingin ja Suomen muiden alueiden välillä vuosina 2000–2010

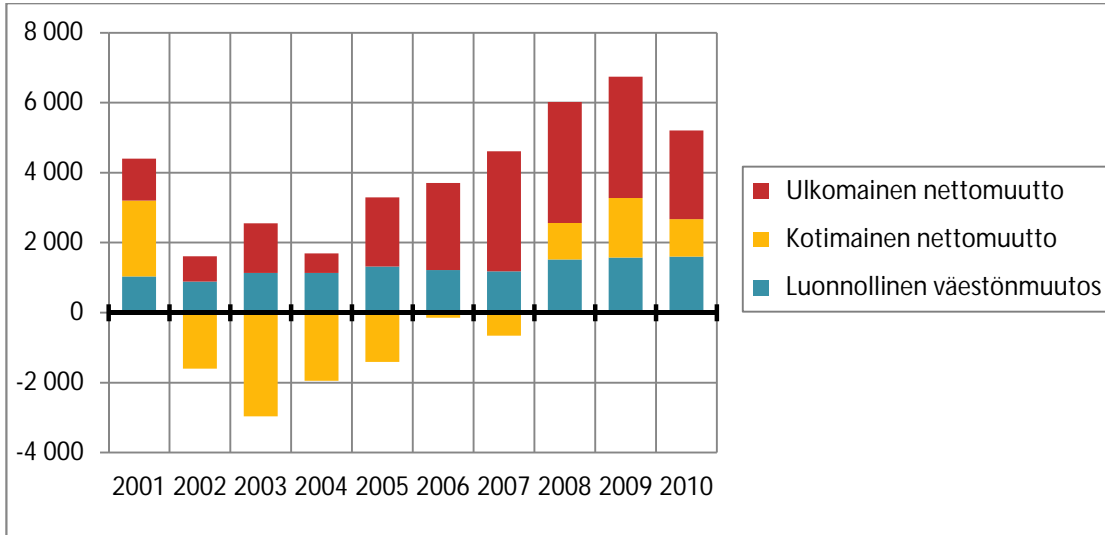

7.3 Kokonaismuutto

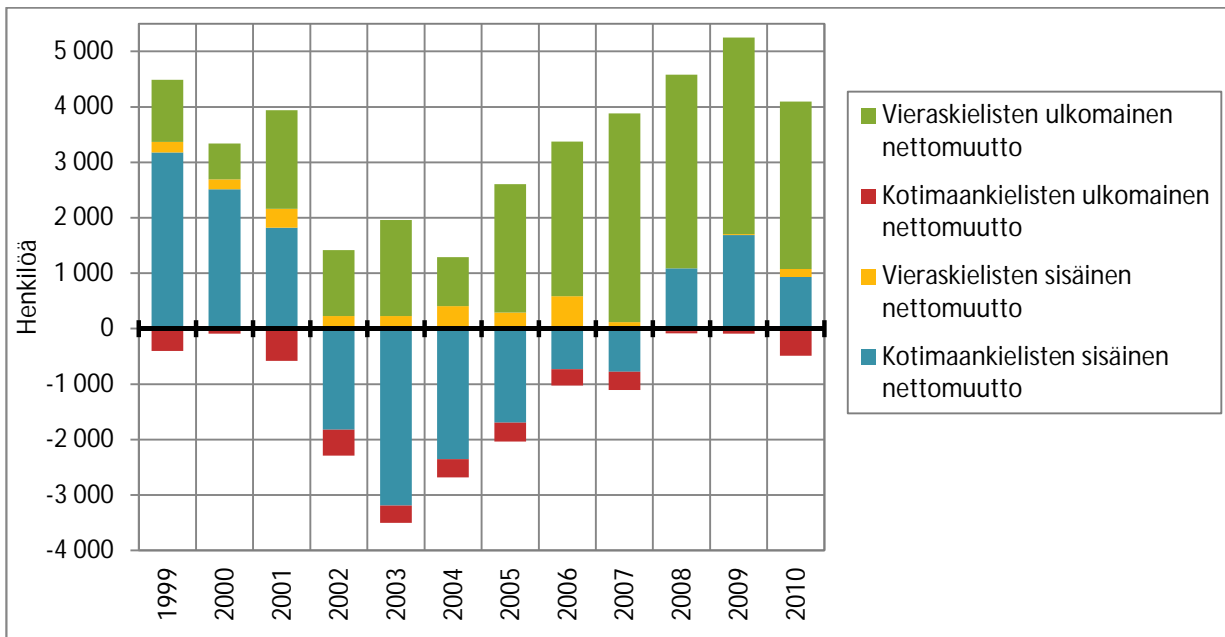
Helsingin väestömäärä kasvaa. Luonnollinen väestön kasvu on ollut Helsingissä positiivista ja viime vuosina kasvavaa. Suurin väestön kasvuun vaikuttava tekijä on kuitenkin ulkomailta suuntautuva muutto. 2000-luvun loppupuolella ulkomainen nettomuutto on käsittänyt puolet Helsingin väestönkasvusta, mutta vuosikymmenen alussa sen merkitys oli suurempi.

Helsingin vieraskielisten muuttoliikkeelle on luonteenomaista runsas tulomuuttoliike ulkomailta sekä vilkas muuttoliike maan sisällä. Monet ulkomailta tulevat muuttavat ensin Helsinkiin ja myöhemmin muualle Suomeen. Suuri osa lähtömuutoista kohdistuu muualle pääkaupunkiseudulle. Vieraskielisten määrä lisääntyy Helsingissä etenkin ulkomaisen muuttoliikkeen ansiosta. Sisäinen muuttoliike on vilkasta molempiin suuntiin, joten nettovaikutus on vähäinen.

Kuva 21. Helsingin väestönmuutokset 2000-luvulla

Kuva 22. Helsingin kotimainen ja ulkomainen nettomuutto äidinkielen mukaan vuosina 1999–2010

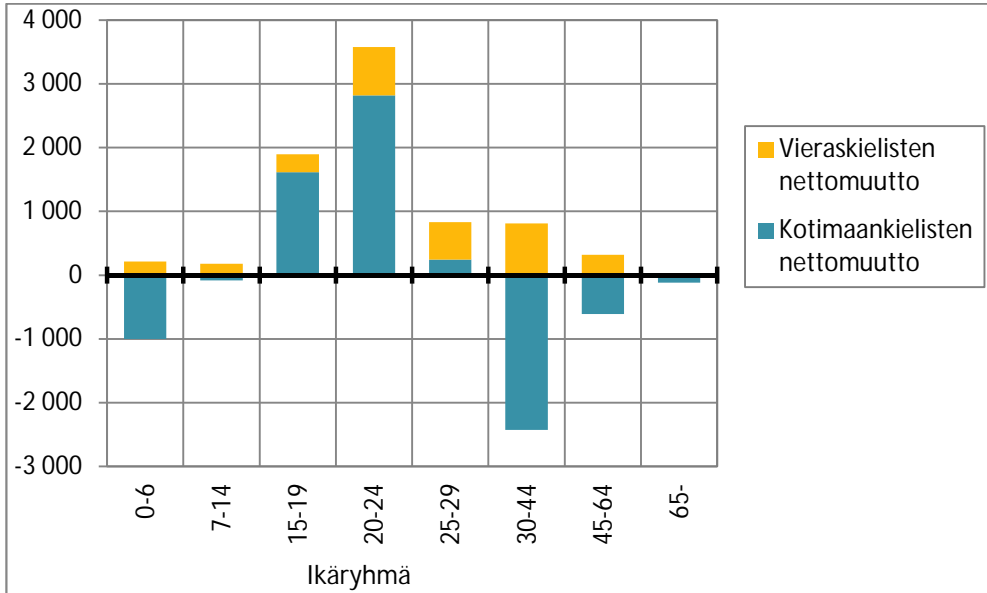
Helsinki saa kotimaankielisistä eniten muuttovoittoa nuorista, 15–24-vuotiaista, ja muuttotappiota eniten nuorista työikäisistä ja pienistä lapsista. Vieraskielisillä tilanne poikkeaa. Helsinki sai eniten muuttovoittoa 20–44-vuotiaista vieraskielisistä vuonna 2010, ja heistä etenkin ulkomailta, kotimainen nettomuutto oli tappiollinen. Vieraskielisten nettomuutto ulkomaiden kanssa on selkeästi positiivinen Helsingin hyväksi kaikissa ikäluokissa. Kotimainen nettomuuttotase oli negatiivinen alle kouluikäisissä ja 25–44-vuotiaissa.

Vuonna 2010 ulkomailta suuntautuneista ulkomaan kansalaisten muutoista Helsinki sai suurimmat muuttovoitot EU-maiden kansalaisista. Tulomuuttajista yli neljännes oli Viron kansalaisia. Kymmenesosa

muuttajista oli venäläisiä ja Aasiasta tuli viidennes muuttajista. Muualta Suomesta muuttivat Helsinkiin etenkin keski- ja länsi-aasialaiset, afrikkalaiset ja virolaiset.

Kaikissa suurissa kansalaisuusryhmässä oli selvästi enemmän lähtömuuttoja Helsingistä muualle Suomeen kuin ulkomaille. Lähes kaikkien kansalaisuusryhmien kotimainen nettomuutto olikin negatiivinen, kun kaikissa suurissa kansalaisuusryhmissä ulkomainen muuttoliike oli selvästi positiivinen.

Kuva 23. Helsingin nettomuuttoliike vuonna 2010 äidinkielen ja iän mukaan

8. Perheet ja syntyvyys

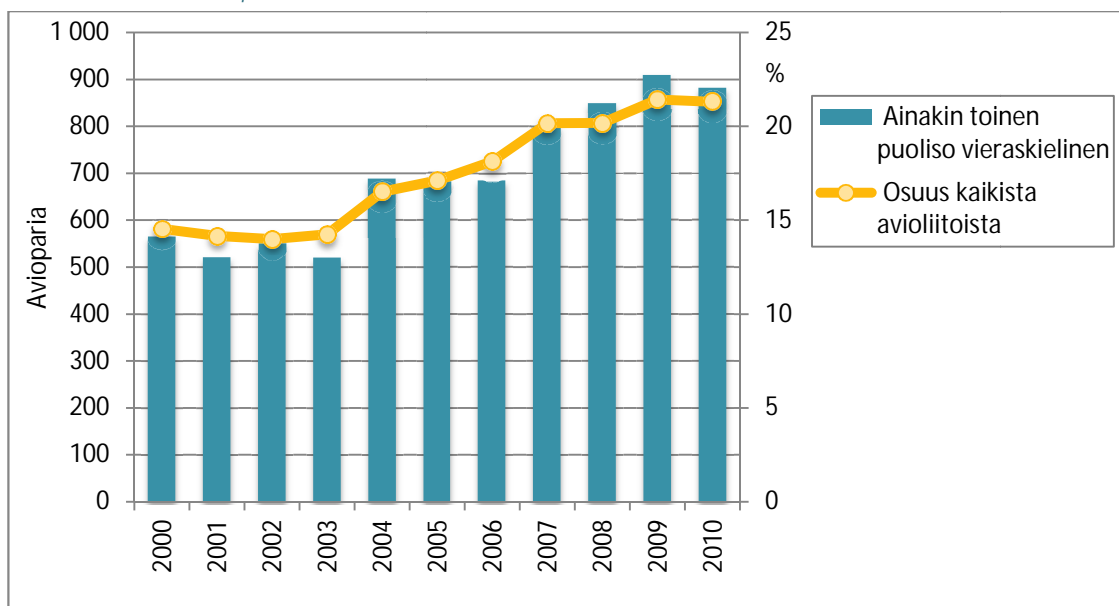
8.1 Avioliitot

Vieraskieliset naiset ovat kotimaankielisiä useammin naimisissa. Vuoden 2011 alussa vieraskielisistä naisista oli naimisissa 45 prosenttia, suomen- ja ruotsinkielistä 33 prosenttia. Ero on suurin nuorissa ikäluokissa. 18–29-vuotiaista vieraskielistä naisista 28 prosenttia on naimisissa, kotimaankielisistä 9 prosenttia. Vanhemmissa ikäluokissa erot kieliryhmien välillä tasoittuvat, koska näissä kotimaankielisten naimisissa olevien osuus on myös korkea.

Suomen- ja ruotsinkieliset naiset avioituvat miehiä useammin vieraskielisen puolison kanssa. Vuoden 2010 aikana helsinkiläiset kotimaankieliset naiset solmivat 464 avioliittoa vieraskielisen miehen kanssa. Kotimaankieliset miehet solmivat 148 avioliittoa vieraskielisen naisen kanssa. Molempien vieraskielisten puolisoitten välisiä avioliittoja oli 271. Yhteensä avioliittoja, joista ainakin toinen puolisoista oli vieraskielinen, solmittiin siis 883 vuonna 2010. Vieraskielisten kanssa tehtyjen avioliittojen osuus oli kaikista vuoden 2010 avioliitoista yli viidennes.

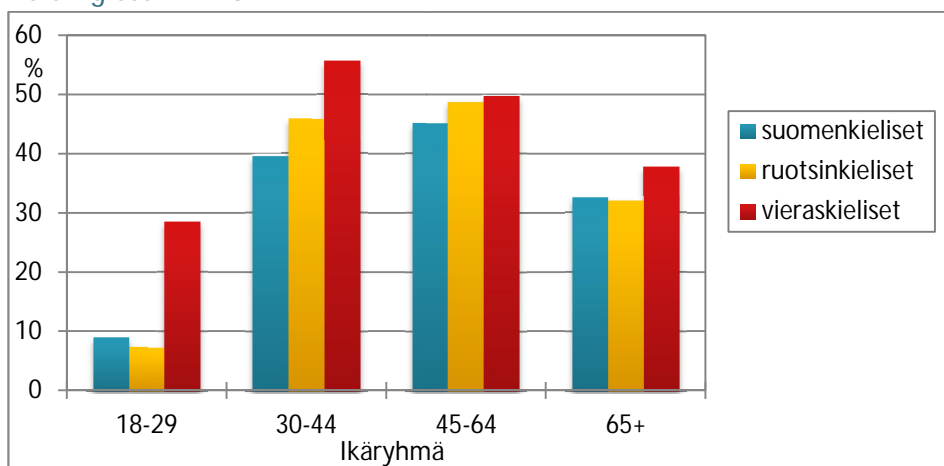
Vaikka osa ulkomaalaisista onkin avioitunut vasta Suomeen muutettuaan, avioliittoa suomalaisen kanssa voi pitää yhtenä isona tekijänä ulkomaalaisten muuttoon Suomeen ja Helsinkiin. Kieliryhmittäin tässä on kuitenkin suuria eroja. Viron-, somalin- ja kiinankieliset sekä venäjänkieliset miehet ja arabinkieliset naiset ovat aviossa pääasiassa samankielisen puolison kanssa. Sen sijaan arabin- ja turkinkielisistä miehistä ja englannin-, saksan-, espanjan- ja ranskankielisistä suurin osa on naimisissa kotimaankielisen puolison kanssa.

Kuva 24. Helsingissä avioliiton solmineet avioparit 2000 – 2010, joissa ainakin toinen puoliso on vieraskielinen, sekä osuus kaikista saman vuoden aikana solmituista avioliitoista.

Naisen asuinpaikan mukaan (helsinkiläiset naiset), ulkomailla asuvat poistettu

Kuva 25. Naimisissa olevien osuus naisten ikäryhmästä suomen-, ruotsin- ja vieraskielisillä Helsingissä 1.1.2011

8.2 Perheet

Vuoden 2011 alussa Helsingissä oli 20 194 perhettä, joissa puolisoista ainakin toinen oli muun kuin suomen- tai ruotsinkielinen. Määrä on 14 prosenttia kaikista perheistä. Lapsiperheitä, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia, oli Helsingissä 55 973. Näistä 19 prosenttia eli 10 626 oli lapsiperheitä, joista ainakin toinen vanhemmista oli vieraskielinen.

Vieraskielisissä perheissä on muihin perheisiin verrattuna vähemmän lapsettomia perheitä. Kaikista helsinkiläisistä perheistä 61 prosenttiin ei kuulu alaikäisiä lapsia. Lapsettomia perheitä on 47 prosenttia perheistä, joissa ainakin toinen vanhemmista on vieraskielinen, ja 37 prosenttia perheistä, joissa molemmat vanhemmat ovat vieraskielisiä.

Myös lasten määrä perheissä on suurempi vieraskielisissä perheissä. Helsinkiläisten perheiden yleinen lapsiluku on 0,81, ja 1,09 perheissä, joissa ainakin yksi vanhempi on vieraskielinen. Kotimaankielisissä perheissä neljässä prosentissa on kolme tai enemmän lasta, vieraskielisissä yhdeksässä prosentissa.

Molempien vanhempien ollessa vieraskielisiä suurten perheiden osuus on 13 prosenttia. Alaikäisten lasten määrää ja osuutta vieraskielisissä perheissä suhteessa koko väestöön nostaa se, että vieraskielinen väestö on nuorempaa kuin koko muu väestö.

Taulukko 4. Perhetyypit vanhempien äidinkielen mukaan 1.1.2011

Vanhemman äidinkieli	Perheitä	Henkilöitä/ perhe	Lapsia/ perhe	Lapsettomat perheet % ¹⁾	Pienten lasten perheet % ²⁾	Suuret perheet ³⁾
Molemmat kotimaankielisiä	104 466	2,64	0,64	69,3	16,7	4,0
Kotimaankieli ja muu kieli	9 585	2,76	0,76	59,0	26,7	5,2
Molemmat muunkielisiä	7 260	3,26	1,26	45,4	36,7	12,8
Yksinhuoltaja kotimaankieli	19 868	2,43	1,43	32,9	22,7	5,4
Yksinhuoltaja muu kieli	3 349	2,69	1,69	18,4	40,3	12,4
Yhteensä	144 528	2,65	0,81	61,3	19,8	4,9

¹⁾Ei alle 18-vuotiaita lapsia.

²⁾Perheet, joissa alle 7-vuotiaita lapsia.

³⁾Perheet, joissa 3 tai enemmän alle 18-vuotiasta lasta.

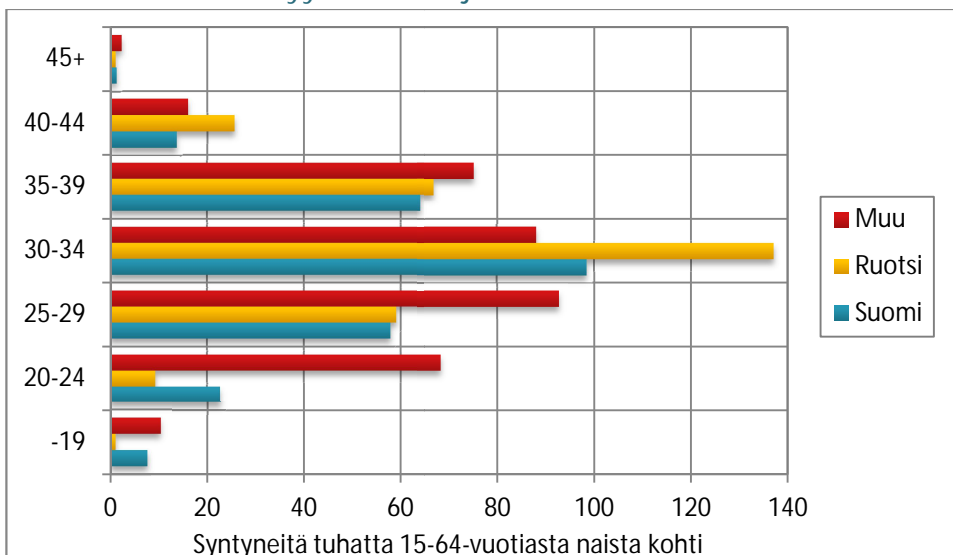
8.3 Syntyvyys

Vuonna 2010 Helsingissä syntyi 6 709 lasta. Tuhatta 15–49-vuotiasta naista kohden syntyi 43 lasta, suomenkielisille 41, ruotsinkielisille 44 ja muunkielisille 59. Vieraskieliset äidit saavat lapsensa hieman nuorempana kuin koko väestön äidit. 20–24-vuotiaiden vieraskielisten naisten hedelmällisyys oli 68, kun koko väestöllä se oli 27. Suomen- ja ruotsinkielisten naisten syntyvyys on korkeimmillaan 30–34-vuotiaiden ikäluokassa ja vieraskielisillä 25–29-vuotiaiden ikäluokassa.

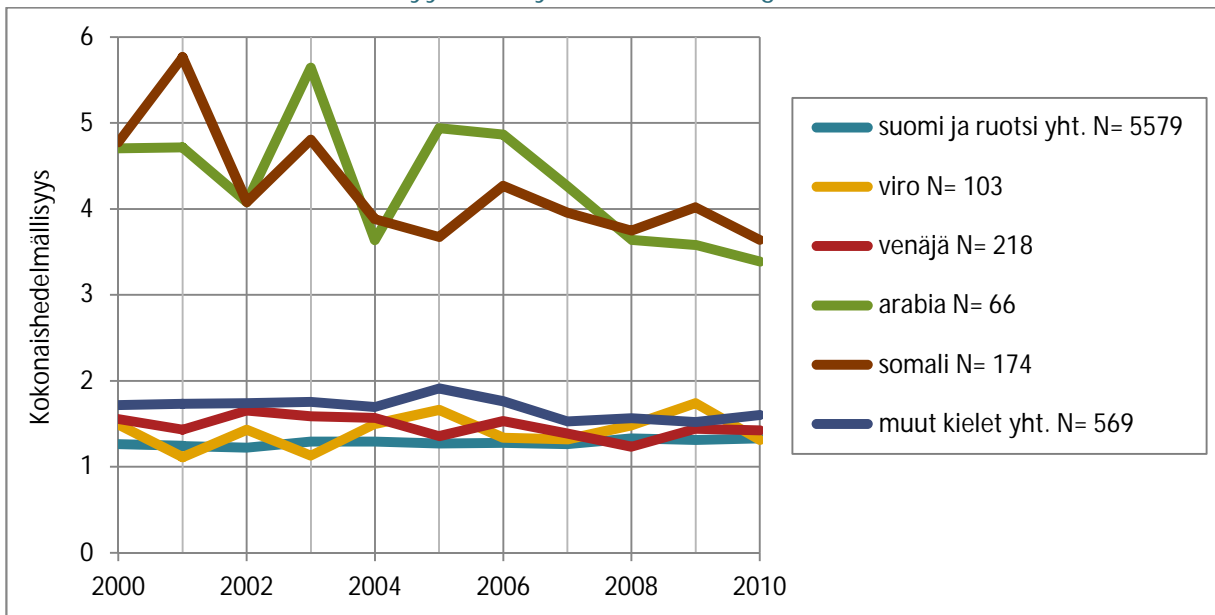
Helsingin kokonaishedelmällisyysluku oli 1,38. Helsingin hedelmällisyysluku on selvästi pienempi kuin Espoossa (1,99) ja Vantaalla (1,93). Helsingin vieraskielisten hedelmällisyysluku oli koko väestöä korkeampi, 1,74. Vieraskielisten hedelmällisyys oli korkeampi myös Espoossa ja Vantaalla (2,30 ja 2,36).

Syntyvyys vaihtelee eri kieliryhmissä. Suurista kieliryhmistä viron- ja venäjänkielisten hedelmällisyys ei juuri poikkea suomenkielisten hedelmällisyydestä. Somalin- ja arabiankielisten hedelmällisyys on taas lähes kolminkertainen koko väestöön nähden, mutta hedelmällisyys on laskenut etenkin 2000-luvun loppupuolella. Kokonaisuudessa vieraskielisten hedelmällisyys on laskenut 2000-luvulla, kun taas kotimaankielisten hedelmällisyys on ollut hienoisessa kasvussa.

Kuva 26. Hedelmällisyys äidin iän ja äidinkielen mukaan 2010

Kuva 27. Kokonaishedelmällisyys kieliryhmittäin Helsingissä 2000–2010

Yleisellä syntyvyysluvulla tarkoitetaan elävänä syntyneiden määrää keskväkiluvun tuhatta henkeä kohden.

Yleisellä hedelmällisyysluvulla tarkoitetaan elävänä syntyneiden lasten määrää keskväkiluvun tuhatta 15–49 -vuotiasta naista kohden.

Kokonaishedelmällisyysluku saadaan laskemalla yhteen yhdelle ikävuodelle lasketut hedelmällisyysluvut. Näin saatu luku tarkoittaa laskennallista lasten määrää, jonka nainen synnyttää kyseisen vuoden hedelmällisyyden pysyessä voimassa naisen koko hedelmällisen kauden edellyttäen, ettei hän kuole ennen tämän kauden päättymistä.

9. Asuminen

9.1 Vieraskielisten asutokuntien rakenne

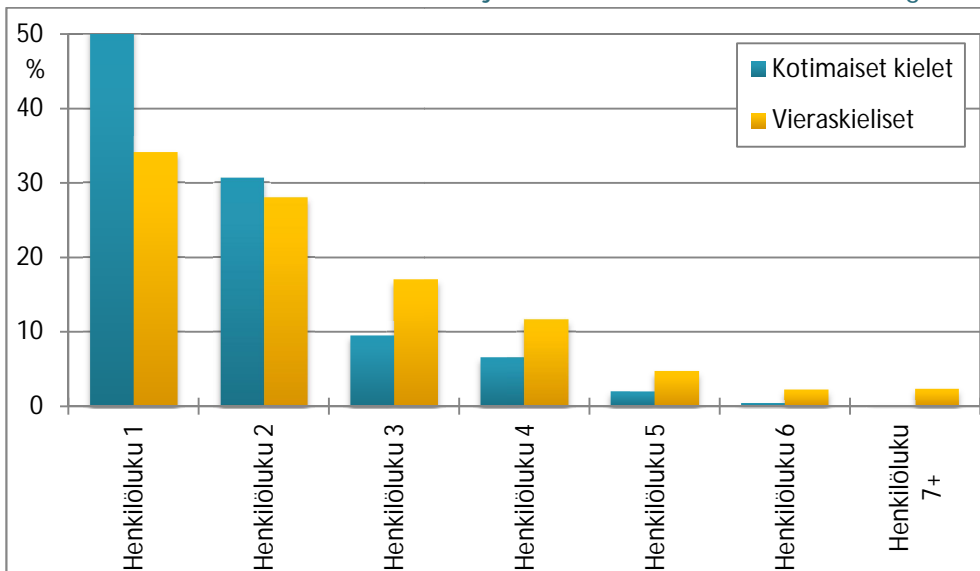
Helsingin 298 590 asutokunnasta oli vieraskielisiä 20 239 eli 7 prosenttia vuoden 2008 lopussa. Suurin vieraskielisten asutokuntien ryhmä oli venäjänkieliset, joita oli vähän yli neljännes vieraskielisistä. Seuraavaksi suurin ryhmä oli vironkieliset asutokunnat, joita oli 14 prosenttia. Aasialaisia kieliä puhuvia oli 12, englanninkielisiä 7 ja muihin länsieurooppalaisiin kieliryhmiin kuuluvia 12 prosenttia vieraskielisistä asutokunnista. Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän kieliä puhuvia asutokunnista oli 7 ja somalinkielisiä 6 prosenttia. Helsingin vieraskielisiin asutokuntiin kuului yhteensä 49 312 henkeä, joista venäjänkielisiä oli 11 563, vironkielisiä 5 666, aasialaisia kieliä puhuvia 6 902 ja somalinkielisiä 4 855.

Vieraskieliset asutokunnat ovat keskimäärin kotimaankielisiä asutokuntia suurempia. Vieraskielisistä asutokunnista oli yhden hengen talouksia 34 prosenttia ja kotimaankielisistä asutokunnista 51 prosenttia. Kahden hengen talouksia oli vieraskielisistä 28 prosenttia ja kotimaankielisistä 31 prosenttia. Monihenkisiä eli viisihenkisiä ja sitä suurempia asutokuntia oli puolestaan kotimaankielisistä 3 prosenttia ja vieraskielisistä 9 prosenttia. Kielen mukaan tarkasteltuna somalinkielisistä 40 prosenttia oli viisihenkisiä ja sitä suurempia asutokuntia, arabiankielisistä asutokunnista suuria asutokuntia oli 18 prosenttia, Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän-kieliryhmiin kuuluvista suurista asutokuntia oli 13 prosenttia.

Taulukko 5. Asuntokunnat asuntokunnan päähenkilön äidinkielen mukaan Helsingissä 2008

	Asuntokuntia	Henkilöitä
Kotimaankieliset	278 351	503 207
Vieraskieliset yhteensä	20 239	49 312
Venäjä	5 406	11 563
Viro	2 782	5 666
Aasia	2 514	6 902
Länsieurooppalaiset kielet (ei englanti)	2 425	5 222
Englanti	1 428	3 232
Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän kielet	1 389	3 591
Somali	1 139	4 855
Itäeurooppalaiset kielet (ei venäjä)	1 050	2 664
Arabia	880	2 470
Muu Afrikka	574	1 592
Muu tai tuntematon kieli	652	1 555

Kuva 28. Asuntokunnat äidinkielen ja henkilöluvun mukaan Helsingissä 2008

9.2 Vieraskieliset asuvat vuokralla

Vieraskieliset asuntokunnat Helsingissä asuvat hyvin yleisesti vuokralla. Kaikista vieraskielisistä asui vuokralla kolme neljänestä, kotimaankielisistä alle puolet (45 %). Vieraskielisten yleisin asumismuoto on kotimaankielisistä poiketen ara-vuokra-asunto, joissa asui lähes puolet eli 48 prosenttia vieraskielisistä ja 21 prosenttia kotimaankielisistä asuntokunnista. Kotimaankieliset puolestaan asuvat omistusasunnoissa - helsinkiläisistä kotimaankielisistä asuntokunnista puolet asui omistusasunnossa ja vieraskielisistä vain 19 prosenttia. Vapaaarahoitteinen vuokra-asunto on kummallakin ryhmällä suunnilleen yhtä yleinen - vieraskielisistä asuntokunnista asui vapaaarahoitteisessa vuokra-asunnossa 27 prosenttia - kotimaankielisistä asuntokunnista 24 prosenttia.

Pääsääntöisesti omistusasuminen on yleisempää monihenkisillä asuntokunnilla kuin yhden tai kahden hengen asuntokunnilla, joskaan omistusasumisen yleistymisen asuntokunnan koon kasvaessa ei ole vieraskielisillä niin voimakasta kuin kotimaankielisillä. Kun kotimaankielisistä yhden hengen asuntokunnista asui omistusasunnossa 44 prosenttia ja vieraskielisistä 16 prosenttia, niin esimerkiksi neljän hengen kotimaankielisistä asuntokunnista asui omistusasunnossa 66 prosenttia ja vieraskielisistäkin 25 prosenttia.

Vieraskielisillä suurilla yli viisihenkisillä asutokunnilla omistusasuminen on kuitenkin jo varsin harvinaista: vain 9 prosenttia näistä asutokunnista asui omistusasunnossa – kotimaankielisistä 53 prosenttia.

Vieraskielisillä asutokunnilla ara-vuokra-asunnossa asuminen on kotimaankielisiä yleisempää riippumatta asutokunnan koosta ja ara-vuokra-asunnoissa asuminen yleistyy merkittävästi asutokunnan koon kasvaessa. Vieraskielisistä yhden hengen asutokunnista 36 prosenttia asui ara-vuokra-asunnossa ja yli neljähenkisistä asutokunnista 66 prosenttia. Vastaavasti kotimaankielisistä sekä yhden hengen että yli neljän hengen asutokunnista ara-vuokra-asunnossa asuvia oli 21 prosenttia.

Taulukko 6. Asutokuntien hallintaperuste äidinkielen ja henkilöluvun mukaan Helsingissä 31.12.2008

	Henkilöä	%		Ara-	Muu		Muu
	Yhteensä	Yhteensä	Omistus	vuokra	vuokra	Asumisoikeus	hallintaperuste
Kotimaankieliset							
Yhteensä	278 351	100	50,5	20,9	24,2	2,2	2,3
Henkilöluku 1	140 972	100	44,0	20,9	30,6	1,8	2,7
Henkilöluku 2	85 275	100	55,1	20,5	20,5	2,0	1,9
Henkilöluku 3	26 519	100	56,2	23,9	15,0	3,2	1,6
Henkilöluku 4	18 350	100	66,0	18,1	10,4	4,0	1,5
Henkilöluku 5	5 579	100	64,2	19,0	10,8	4,3	1,6
Henkilöluku 6 +	1 656	100	52,6	26,3	14,1	4,1	3,0
Vieraskieliset							
Yhteensä	20 239	100	19,4	47,8	27,3	1,5	4,0
Henkilöluku 1	6 895	100	16,0	36,2	40,5	1,0	6,3
Henkilöluku 2	5 667	100	20,7	48,0	26,2	1,8	3,3
Henkilöluku 3	3 451	100	21,9	55,6	18,1	1,7	2,7
Henkilöluku 4	2 362	100	25,2	55,0	15,2	2,2	2,4
Henkilöluku 5	946	100	22,5	59,1	13,9	2,4	2,1
Henkilöluku 6 +	918	100	9,5	73,1	14,5	1,1	1,9

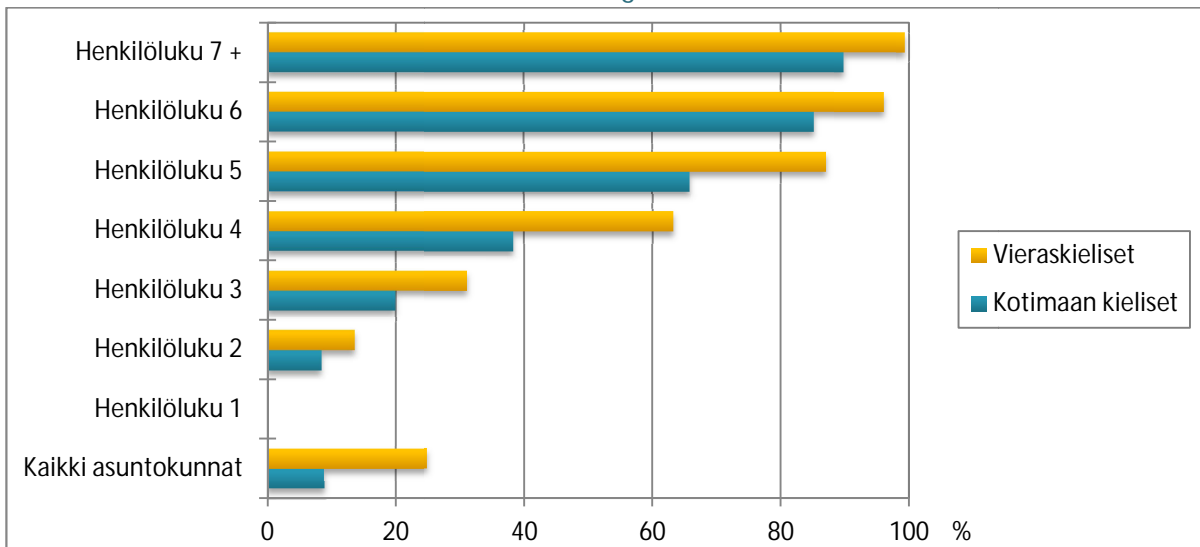
9.3 Vieraskieliset asuvat ahtaasti

Vieraskieliset asuvat keskimäärin selvästi kotimaankielisiä ahtaammin. Ahtaasti (*enemmän kuin 1 henkilö/huone, kun keittiötä ei lasketa huoneeksi*) asui kotimaankielisistä 9 prosenttia, vieraskielisistä 25 prosenttia. Asumisahtaus on erityisesti monihenkisten asutokuntien ongelma, on kysymys sitten kotimaankielisistä tai vieraskielisistä asutokunnista. Vieraskielisistä yli viisihenkisistä asutokunnista lähes kaikki asuivat ahtaasti (98 %), kotimaankielisistä ahtaasti asuvia oli 86 prosenttia. Asutokunnan koosta riippumatta vieraskieliset asuvat ahtaasti selvästi useammin kuin kotimaankielinen kantaväestö.

Vieraskieliset asuvat myös neliömäärältään pienemmissä asunnoissa. Yhden hengen vieraskielisten tai kotimaankielisten asutokuntien keskimääräinen asunnon koko ei poikkea huomattavasti toisistaan, mutta esimerkiksi kotimaankielisten viisihenkisten asutokuntien asunnon keskikoko oli 105 neliötä, kun vieraskielisten vastaavan kokoisten asutokuntien asunnon keskikoko oli tätä 20 neliötä pienempi.

Myös asumisväljyys on vieraskielisillä kotimaankielisiä asutokuntia pienempi. Vieraskielisillä asutokunnilla oli henkilöä kohti käytössä oleva pinta-ala 25 neliötä ja kotimaankielisillä kymmenen neliötä enemmän eli keskimäärin 35 neliötä henkilöä kohti. Asutokunnan henkilöluvun kasvaessa asumisväljyys pienenee merkittävästi. Kun kotimaankielisillä yhden hengen asutokunnilla oli käytössään 49 neliötä, niin yli kuuden hengen asutokunnilla käytettävissä oleva pinta-ala oli 16 neliötä henkilöä kohti, ja vastaavasti vieraskielisillä yli kuuden hengen asutokunnilla käytettävissä oleva pinta-ala oli 11 neliötä henkilöä kohti.

Kuva 29. Ahtaasti asuvat asutokunnat Helsingissä 2008

Taulukko 7. Asunnon keskikoko ja asumisväljyys asutokunnan äidinkielen ja henkilöluvun mukaan 2008

	Asunnon keskikoko m ² /asunto		Asumisväljyys m ² /henkilö	
	Kotimaankieliset	Vieraskieliset	Kotimaankieliset	Vieraskieliset
Kaikki asutokunnat	63,4	61,7	35,1	25,3
Henkilöluku 1	48,5	45,0	48,5	45,0
Henkilöluku 2	71,1	60,0	35,6	30,0
Henkilöluku 3	82,6	71,3	27,5	23,8
Henkilöluku 4	95,8	79,5	23,9	19,9
Henkilöluku 5	105,5	85,6	21,1	17,1
Henkilöluku 6	111,5	88,0	18,6	14,7
Henkilöluku 7 +	125,0	90,1	16,0	11,0

9.4 Vieraskielisten asuminen peruspiireittäin

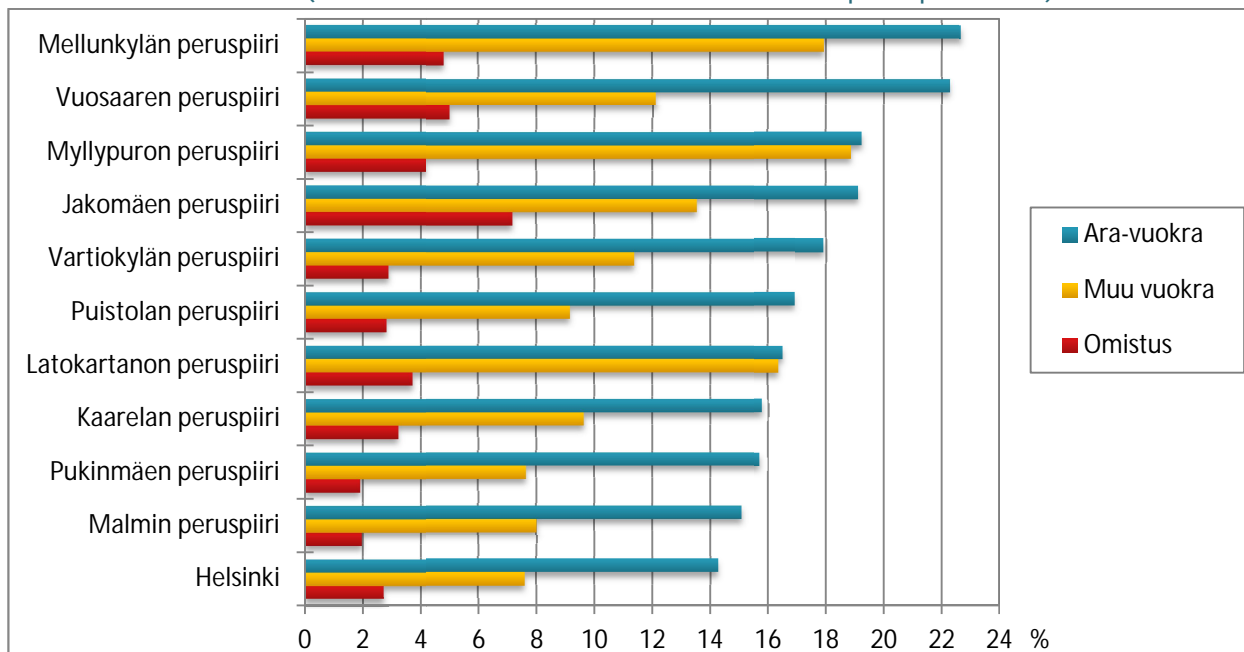
Vieraskielisiä oli Helsingin kaikista asutokunnista 7 prosenttia eli 20 239 vuonna 2008. Koko Helsingissä vieraskielisten asutokuntien osuus omistusasunnossa asuvista oli 3 prosenttia, ara-vuokra-asunnossa asuvista vieraskielisiä asutokuntia oli 7 prosenttia, vapaarahoitteisessa vuokra-asunnossa asuvista 8 prosenttia ja asumisoikeusasunnossa asuvista 5 prosenttia. Eniten vieraskielisiä oli Jakomäen peruspiirissä, jossa vieraskielisten asutokuntien osuus kaikista asutokunnista oli 15 prosenttia. Mellunkylän peruspiirissä vieraskielisiä oli 14 prosenttia ja Myllypuron peruspiirissä 12 prosenttia. Myös Vuosaaren ja Latokartanon peruspiireissä vieraskielisten asutokuntien osuus ylitti 10 prosenttia.

Hallintaperusteen mukaan tarkasteltuna vieraskielisten osuudet alueen asutokunnista vaihtelevat varsin paljon. Ara-vuokra-asunnossa asuvista oli eniten vieraskielisiä Mellunkylän peruspiirissä, jossa vuonna 2008 heidän osuutensa ara-vuokra-asunnossa asuvista oli 23 prosenttia. Vuosaaren peruspiirissä ara-vuokra-asunnossa asuvista vieraskielisten osuus oli lähes yhtä suuri eli 22 prosenttia. Myllypuron ja Jakomäen ara-vuokra-asunnoissa vieraskielisten asutokuntien osuus oli 19 prosenttia.

Samoilla alueilla, joilla ara-vuokra-asunnoissa asuu kaupungin keskiarvoa enemmän vieraskielisiä, asuu myös vapaarahoitteisissa vuokra-asunnoissa ja omistusasunnoissa keskimääräistä useammin vieraskielisiä. Myllypuron peruspiirissä vapaarahoitteisissa vuokra-asuntojen asutokunnista oli vieraskielisiä 19

prosenttia, Mellunkylän peruspiirissä 18 prosenttia, Latokartanon peruspiirissä 16 prosenttia ja Jakomäen peruspiirissä 14 prosenttia. Huolimatta siitä, että omistusasunnossa asuvia vieraskielisiä on koko Helsingissä vähän, niin myös omistusasunnossa asuvien osuudet ovat keskimääräistä suuremmat niillä alueilla, joilla asuu keskimääräistä enemmän vieraskielisiä eli Jakomäen, Vuosaaren, Mellunkylän ja Myllypuron peruspiireissä. Jakomäen omistusasunnossa asuvista oli 7 prosenttia vieraskielisiä, Vuosaarissa ja Mellunkylässä 5 prosenttia ja Myllypurossa 4 prosenttia.

Kuva 30. Peruspiirit, joissa vieraskielisten osuus on suurin asutokunnan hallintaperusteen mukaan vuonna 2008 (osuus kaikista vastaavista asutokunnista peruspiireittäin)

10. Koulutustaso ja opiskelu

10.1 Koulutus rakenne

Maahanmuuttajien koulutustasotilastoinnissa on alipeittoa. Väestön koulutustasotilastot sisältävät henkilön korkeimman Suomessa suoritetun tutkinnon sekä ne ulkomailla suoritetut tutkinnot, joista saa tietoja eri rekistereistä mm. opetushallitukselta, terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta sekä työministeriön työnhakijarekisteristä. Ulkomailla suoritetuista ja Suomessa rekisteröidyistä tutkinnoista suurin osa on korkea-asteen tutkintoja. Tutkintotiedot ovat vain niillä henkilöillä, joilla on suomalainen henkilötunnus. Näistä syistä johtuen monien ulkomaalaisten tutkintotiedot puuttuvat tutkintorekisteristä, ja ulkomaalaistaustaisten koulutustilannetta tarkastellessa täytyykin muistaa tämä puute tilastoissa.

Vuoden 2009 lopussa 25–64-vuotiaista Helsingissä asuvista muun kuin suomen- tai ruotsinkielisistä 45 prosentilla oli rekisteröity peruskoulun jälkeinen tutkinto. Lukiokoulutus oli 6 prosentilla ja toisen asteen ammatillinen koulutus 15 prosentilla. Korkea-asteen koulutus oli rekisteröity 24 prosentille vieraskielisistä. Vieraskielisillä on koko väestöön verrattuna suhteellisesti saman verran ammatillisia korkea-asteen tutkintoja, alempia korkeakoulututkintoja, lääkäreiden erikoistumistutkintoja sekä tohtorin tutkintoja.

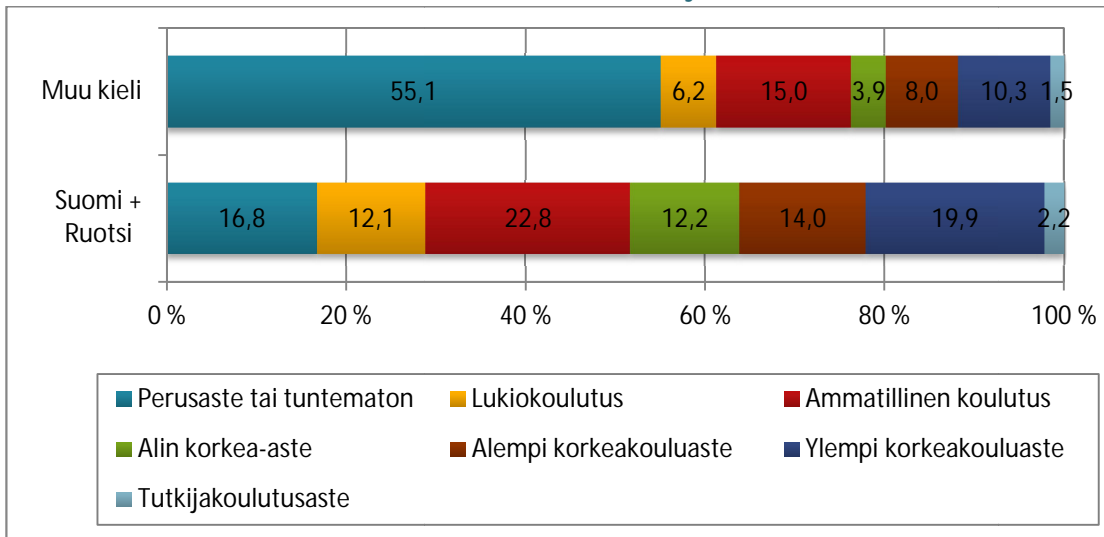
Helsingiläisten suomen- ja ruotsinkielisten koulutustaso on kasvanut yli kuusi prosenttiyksikköä vuosina 2001–2009. Kasvu on tullut pääasiallisesti korkea-asteen tutkinnoista. Vieraskielisten koulutustaso on taas laskenut 2000-luvulla. Vuonna 2001 perusasteen jälkeinen tutkinto oli 46 prosentilla vieraskielisistä, vuoteen 2009 osuus on laskenut yli prosenttiyksiköllä. Etenkin keskiasteen tutkinnon suorittaneiden osuus on vähentynyt vieraskielisillä. Korkea-asteen tutkintojen osuus on pysynyt lähes samana. Koko maassa vieraskielisten koulutustaso on pysynyt lähes muuttumattomana koko 2000-luvun.

Vieraskielisistä vanhemmilla ikäluokilla on eniten tutkintoja rekisteröitynä. Ikäluokissa 40–69 yli puolella on perusasteen jälkeinen tutkinto. Mitä iäkkäämpiä vieraskieliset ovat, sitä enemmän heidän tutkintotasonsa lähestyy koko väestön koulutustasoa. Nuorilla on taas vähän tutkintoja rekisteröitynä. 20–29-vuotiaista 37 prosentilla on perusasteen jälkeinen tutkinto, ja ero koko väestöön on suurin tässä ikäluokassa. Suomen- ja ruotsinkielisistä 20–29-vuotiaista 86 prosenttia on suorittanut tutkinnon. Nuorten matala rekisteröity koulutustaso laskee koko väestön koulutustasoa, koska nuoria on niin runsaasti vieraskielisessä väestössä.

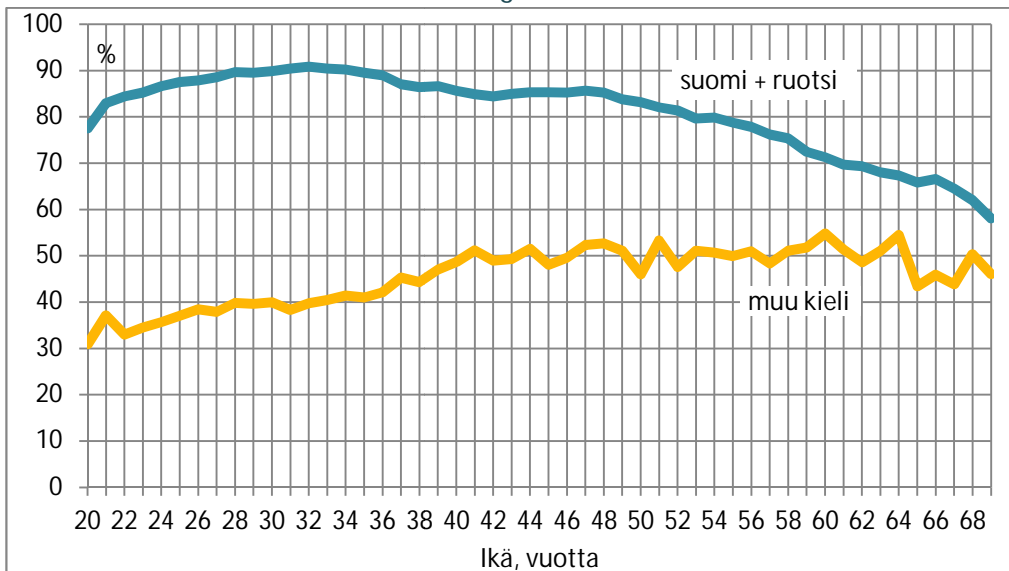
Vieraskielisten kuten koko väestönkin naiset ovat paremmin kouluttautuneita. Naisista 48 prosentilla on peruskoulun jälkeinen tutkinto, miehillä 42 prosentilla. Naiset ovat hankkineet enemmän korkea-asteen koulutusta, keskiasteen koulutusta vieraskielisillä miehillä ja naisilla on yhtä paljon.

Helsingin seudulla ja koko maassa vieraskielisen väestön koulutusrakenne on melko samanlainen kuin Helsingissäkin. Muualla Suomessa vieraskielisillä on kuitenkin hieman enemmän perusasteen jälkeisiä tutkintoja. Keskiasteen koulutuksesta helsinkiläiset vieraskieliset suorittavat suhteellisesti enemmän lukiokoulutusta, mutta muualla maassa taas huomattavasti enemmän ammatillista koulutusta. Korkea-asteen tutkintoja vieraskielisillä on enemmän muualla Suomessa, osuus on korkeampi alemmissa korkea-asteen tutkinnoissa, ylempiä tutkintoja helsinkiläisillä on taas enemmän.

Kuva 31. 25–64-vuotiaat helsinkiläiset äidinkielen ja koulutustason mukaan 31.12.2009

Kuva 32. 20–69-vuotiaiden perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus koko väestöstä äidinkielen mukaan Helsingissä 31.12.2009

10.2 Vieraskieliset opiskelijat

Helsingin lukiokoulutuksessa oli vuonna 2010 äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä opiskelijoita 1 397 eli 8 prosenttia koko opiskelijamäärästä. Nuorten koulutuksessa vieraskielisten osuus on alle kuusi prosenttia. Aikuislukiolaisista vieraskielisten osuus nousee 18 prosenttiin ja kansainvälisiä lukiotutkintoja opiskelevista 33 prosenttiin. Yli kolmannes koko maan vieraskielisistä lukiolaisista opiskelee Helsingissä. Muualla Suomessa vieraskielisten osuus lukiolaisista on alle kolme prosenttia. Helsingin vieraskielisistä lukiolaisista neljännes on venäjänkielisiä. Viron-, somalin- ja englanninkieliset muodostavat jokainen noin kymmenesosan vieraskielisistä lukiolaisista.

Ammatillisen toisen asteen koulutuksessa vieraskielisten opiskelijaosuus oli lukiokoulutusta suurempi: 10 prosenttia vuonna 2009. Määrällisesti vieraskielisiä oli 3 450 opiskelijaa. Vieraskielisten suurin osuus (13 %) on peruskoulutuksessa, oppisopimuskoulutuksessa osuus on pienin (6 %). Venäjän- ja vironkieliset muodostavat vieraskielisten opiskelijoiden pääjoukon 27 ja 16 prosentin osuuksilla. Espoossa vieraskielisten osuus ammatillisen opiskelijoista on Helsinkiä suurempi (11 %), Vantaalla osuus on 8 prosenttia.

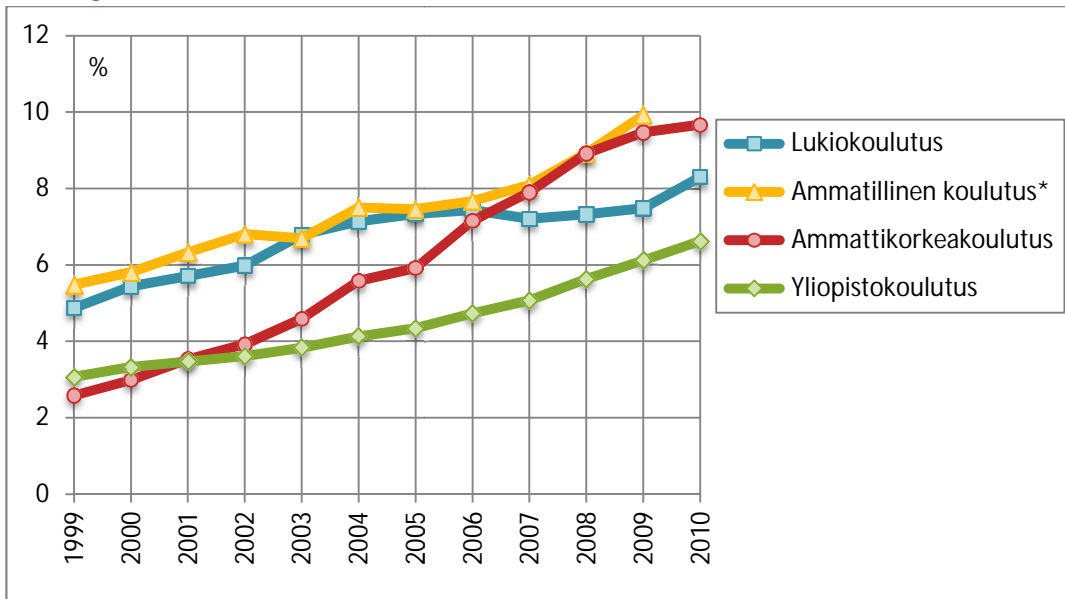
Helsingissä toimivassa ammattikorkeakoulutuksessa opiskeli 2 070 äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielistä eli 10 prosenttia koko opiskelijamäärästä vuonna 2010. Osuus on korkein nuorten koulutuksessa. Muualla Helsingin seudulla vieraskielisten osuus ammattikorkeakoululaisista on Helsinkiä korkeampi. Osuus on korkea Espoossa (15 %) ja Järvenpäässä (20 %). Helsingissä opiskelevista vieraskielisistä ammattikorkeakouluopiskelijoista venäjänkieliset ovat selkeästi suurin ryhmä (26 %), englanninkieliset (12 %), kiinan- (8 %) ja vironkieliset (7 %) seuraavaksi suurimmat.

Helsingissä toimivassa yliopistokoulutuksessa opiskeli 3 006 äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielistä vuonna 2010 eli 7 prosenttia koko opiskelijamäärästä. Vieraskielisten osuus on korkein tohtorintutkintoa (15 %) ja ylempää korkeakoulututkintoa suorittavilla (10 %). Yliopistokoulutuksessa vieraskielisten opiskelijaosuuksissa on vähiten eroa Helsingin ja muun Suomen välillä. Espoossa vieraskielisten yliopisto-opiskelijoiden osuus on Helsinkiä suurempi (10 %). Venäjänkielisten osuus ei ole yliopistokoulutuksessa niin suuri kuin muissa koulutuksissa, heidän osuutensa muunkielisistä opiskelijoista on 19 %. Seuraavaksi suurimmat äidinkieliyryhmät ovat kiina (12 %), Englanti (9 %), viro (6 %) ja saksa (6 %).

Vieraskielisten opiskelijoiden määrä on kasvanut vuosina 2005–2010 eniten ammattikorkeakoulutuksessa, 84 prosenttia, kun koko opiskelijamäärä on kasvanut vain 12 prosenttia. Vieraskielisten osuus kaikista ammattikorkeakouluopiskelijoista onkin kasvanut 2000-luvun alun kolmesta prosentista kymmenesosaan. Myös ammattikoulutuksessa vieraskielisten määrän kasvu on ollut nopeaa, 57 prosenttia vuosina 2005–2009, mutta ammattikoulutuksessa ovat kasvaneet myös kokonaisopiskelijamäärät nopeasti. Maltillisimmin vieraskielisten määrä on kasvanut lukiokoulutuksessa, mutta sielläkin kokonaisopiskelijamäärän kasvua nopeammin.

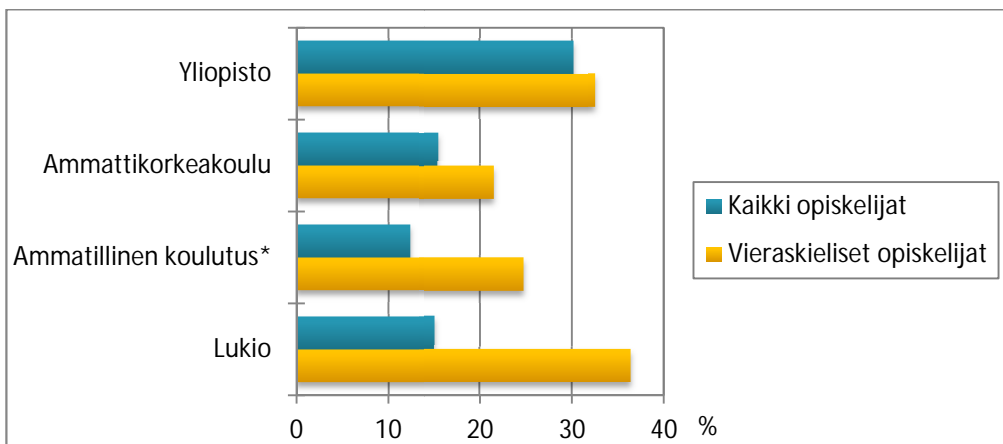
Lukiokoulutuksessa venäjänkielisten määrä on viime vuosina vähentynyt, ja viron- ja englanninkielisten määrät ovat pysyneet hitaassa kasvussa. Sen sijaan somalin-, persian-, kurdin- ja arabiankielisten opiskelijoiden määrät ovat nopeassa kasvussa. Ammatillisessa ja ammattikorkeakoulutuksessa venäjänkielisten määrät kasvavat edelleen. Yliopistokoulutuksessa kiinankieliset ovat nousseet nopeasti toiseksi suurimmaksi kieliryhmäksi. Eurooppalaisten kieliryhmien kehitys on melko tasaista yliopistokoulutuksessa.

Kuva 33. Muiden kuin suomen ja ruotsinkielisten opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista Helsingin eri koulutussektoreilla vuosina 1999–2010

*Tietoja ammatillisen koulutuksen osalta ei ole vielä vuodelta 2010

Kuva 34. Helsingin osuus koko maan kaikista opiskelijoista ja vieraskielistä opiskelijoista eri koulutusasteilla vuonna 2010

*Ammatillisen koulutuksen tiedot vuodelta 2009

11. Työllisyys ja työttömyys

Vieraskielisten työttömyysaste oli Helsingissä 21 prosenttia ja 20–64-vuotiaiden työllisyysaste 52 prosenttia vuoden 2009 lopussa. Äidinkieltään suomen- ja ruotsinkielisten työttömyysaste oli samaan aikaan 7 prosenttia ja työllisyysaste 75 prosenttia. Helsingin seudulla vieraskielisten työttömyysaste oli 20 prosenttia ja 20–64-vuotiaiden työllisyysaste 55 prosenttia. Muualla maassa vieraskielisten vastaavat osuudet olivat 27 prosenttia ja 49 prosenttia.

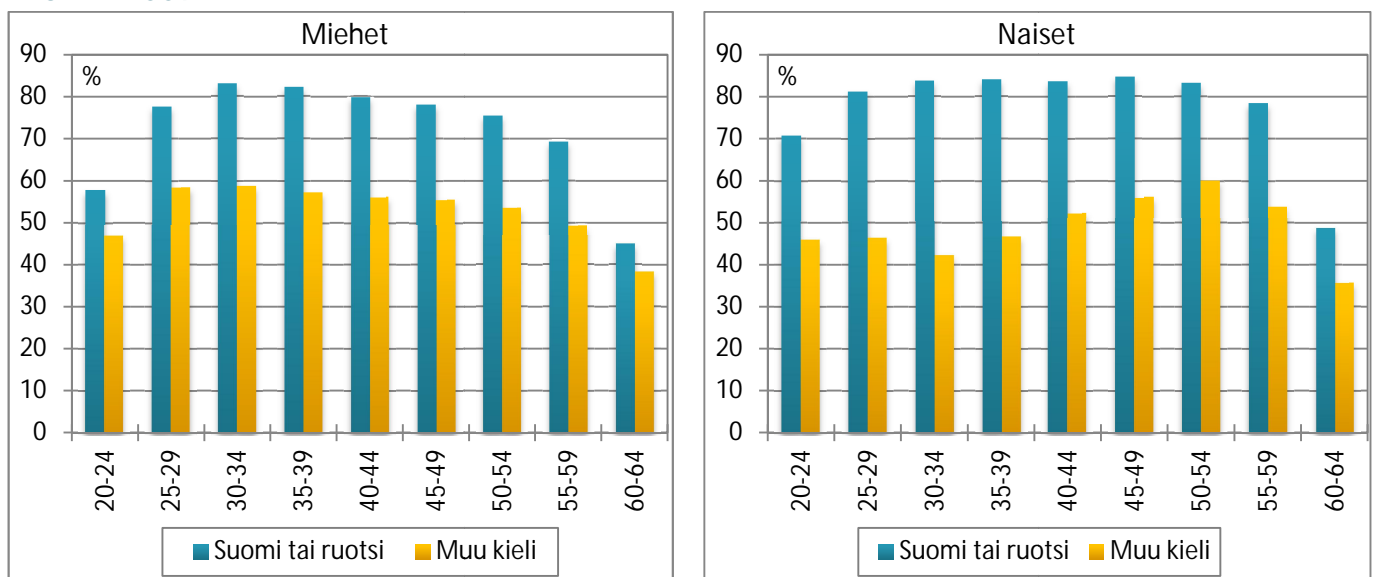
Tuorein rekisteripohjainen tilastotieto maahanmuuttajataustaisten työllisyys- ja työttömyysasteesta löytyy Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta vuoden 2009 lopusta, aineistossa luokitteluperusteena on äidinkieli. Vieraskielisiä työttömiä oli 2009 vuoden lopussa Helsingissä 6 060, ja miesten osuus työttömistä oli 54 prosenttia. Vieraskielisten työttömien määrä lisääntyi 1 665 henkilöllä vuoden takaisesta ja työttömyysaste kasvoi lähes viiden prosenttiyksikön verran. Vuonna 2009 yleinen työllisyystilanne heikkeni rajusti globaalin taloustaantumun seurauksena. Maahanmuuttajataustaisten työttömyys lisääntyi kantäväestöä voimakkaammin. Lisäksi työttömyyden kasvu on jatkunut maahanmuuttajilla muita pidempään.

Ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan tarkasteltaessa on havaittavissa, että vieraskielisten työllisyysasteet eroavat suomen- ja ruotsinkielisten työllisyysasteista eri-ikäisillä. Vieraskielisillä miehillä työllisten osuus on korkeimmillaan 25–49-vuotiaiden ikäryhmässä ja kaiken kaikkiaan työllisyysasteet ovat melko tasaisia lukuun ottamatta yli 60-vuotiaita. Vieraskielisten naisten työllisyys on korkeimmillaan 40–59-vuotiailla. Suomen- ja ruotsinkielisillä nuorempien naisten työllisyysaste ei poikkea vanhemmista yhtä voimakkaasti kuin vieraskielisillä.

Taulukko 8. Vieraskieliset pääasiallisen toiminnan mukaan 31.12.2009

	Helsinki	Espoo	Vantaa	PKS	Muu Helsingin seutu	Helsingin seutu yhteensä	Muu Suomi
Työvoima	29 677	10 980	9 674	50 287	4 625	54 912	50 421
Työlliset	23 407	9 242	7 517	40 316	3 800	44 116	36 659
Työttömät	6 060	1 738	2 157	9 971	825	10 796	13 762
Työvoimaan kuulumattomat	30 158	10 270	8 306	48 895	3 888	52 783	50 710
0-14 -vuotiaat	10 407	4 284	4 027	18 774	1 430	20 204	17 681
Opiskelijat	5 050	2 052	1 663	8 795	680	9 475	12 322
Eläkeläiset	2 410	662	564	3 661	342	4 003	4 302
Muut	12 291	3 272	2 052	17 665	1 436	19 101	16 405
Yhteensä	59 625	21 250	17 980	99 182	8 513	107 695	101 131
<i>Työllisyysaste 20-64 vuotiaista, %</i>	<i>51,9</i>	<i>59,2</i>	<i>59,1</i>	<i>54,8</i>	<i>58,9</i>	<i>55,1</i>	<i>49,3</i>
<i>Työttömyysaste, %</i>	<i>20,6</i>	<i>15,8</i>	<i>22,3</i>	<i>19,8</i>	<i>17,8</i>	<i>19,7</i>	<i>27,3</i>
<i>Työvoimaan kuulumattomat koko väestöstä, %</i>	<i>50,6</i>	<i>48,3</i>	<i>46,2</i>	<i>49,3</i>	<i>45,7</i>	<i>49,0</i>	<i>50,1</i>
<i>Työvoimaan kuulumattomat 20-64v. saman ikäisistä, %</i>	<i>34,6</i>	<i>29,7</i>	<i>23,8</i>	<i>31,7</i>	<i>28,3</i>	<i>31,4</i>	<i>32,4</i>

Kuva 35. Työllisten miesten ja naisten osuus ikäryhmästä äidinkielen mukaan Helsingissä 31.12.2009

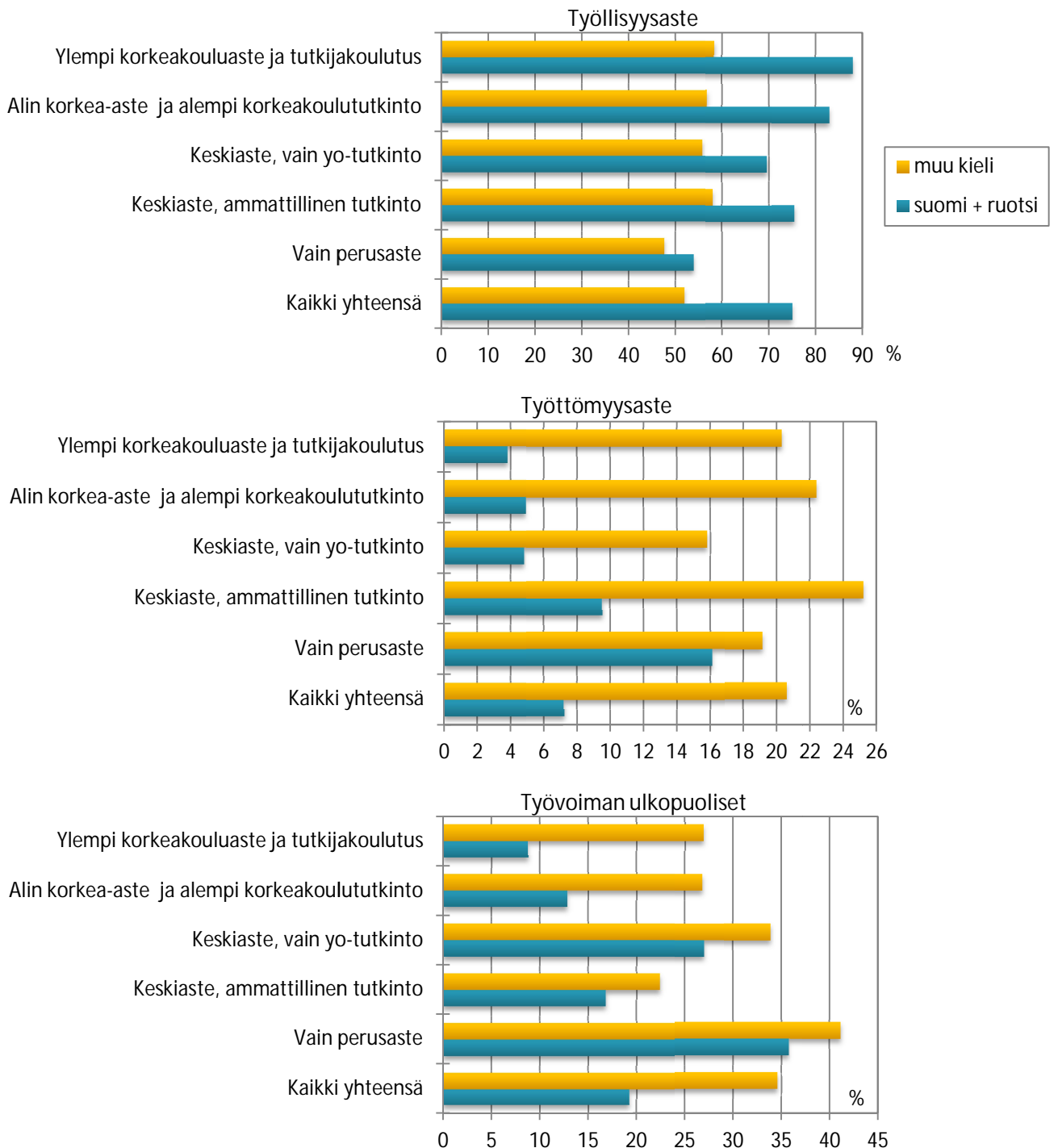
Korkea koulutustaso ei suojaa maahanmuuttajataustaisia työttömyydeltä yhtä tehokkaasti kuin kantäväestöä. Kotimaankielisten työttömyys vähenee mitä korkeampi koulutus on, vieraskielisillä työttömyys taas pysyy tasaisena koulutustasosta riippumatta. Esimerkiksi vähintään ylemmän

korkeakoulututkinnon suorittaneiden vieraskielisten työttömyysaste oli vuoden 2009 lopussa 20 prosenttia. Suomen ja ruotsinkielisillä vastaava osuus oli alle neljä prosenttia.

Myös työllisyysaste kasvaa kotimaankielisillä koulutusasteen myötä, perusasteen suorittaneista oli työllisinä 54 % vuoden 2009 lopussa, ylemmän korkea-asteen suorittaneista 88 %. Vieraskielisillä on havaittavissa pientä työllisyyden kasvua koulutustason noustessa. Vain perusasteen suorittaneista vieraskielisistä oli työllisenä 48 %, ylemmän korkea-asteen suorittaneista 58 %.

Työkäiset vieraskieliset ovat kotimaankielisiä yleisimmin työvoiman ulkopuolella kaikilla koulutustasoilla. Esimerkiksi ylemmän korkea-asteen tai tutkijakoulutusasteen suorittaneista 20–64-vuotiaista vieraskielisistä 27 prosenttia oli työvoiman ulkopuolella, mikä on huomattavasti suomen- ja ruotsinkielisten 9 prosentin osuutta enemmän.

Kuva 36. Työllisyys- ja työttömyysaste sekä työvoimaan kuulumattomat 20–64-vuotiaista äidinkielen ja koulutusasteen mukaan 31.12.2009

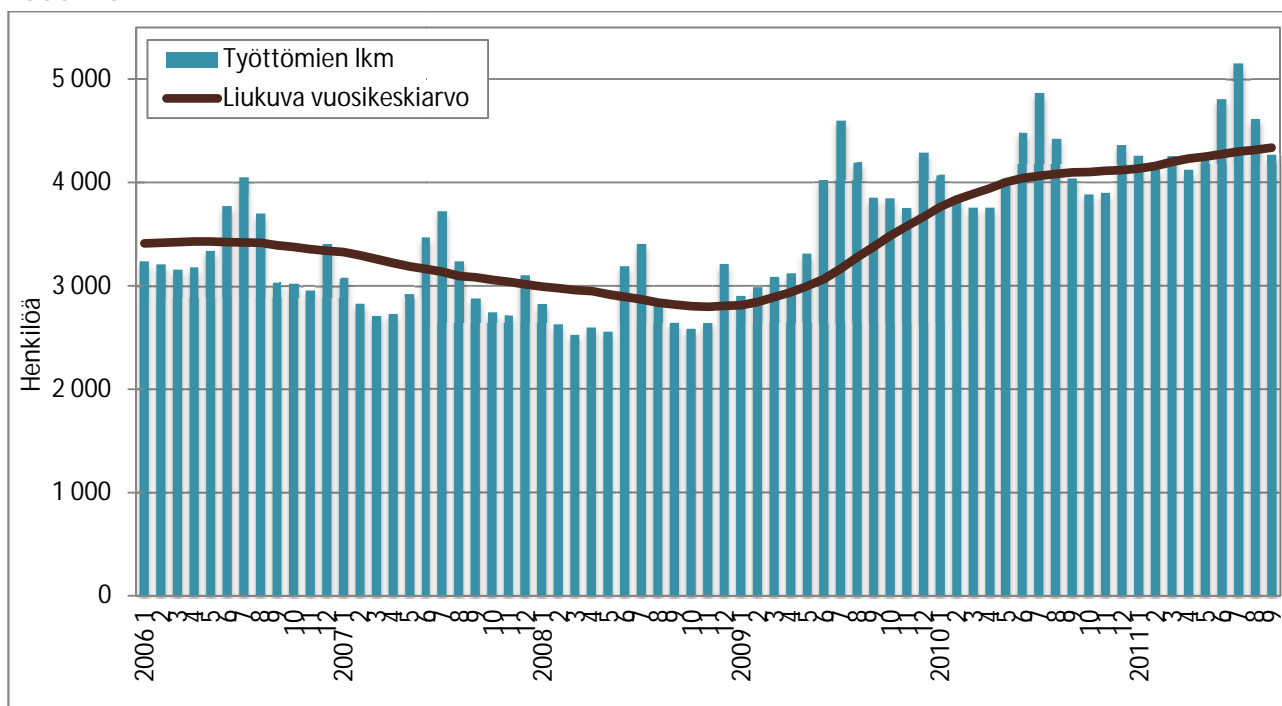
Työllisyysaste = työlliset / väestö %; Työttömyysaste = työttömät / työvoima %; Työvoiman ulkopuoliset = työvoiman ulkopuoliset / väestö %

Tuoreinta tilastotietoa ulkomaalaisten työttömyystilanteesta tarjoaa työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilasto, jonka tiedot kootaan kuukausittain työvoima- ja elinkeinotoimistojen rekisteristä. Rekisteriin on tilastoitu ulkomaan kansalaiset. Vuoden 2011 tammi-syyskuussa työttömien ulkomaan kansalaisten määrä oli seitsemän prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Samaan aikaan kaikkien työttömien työnhakijoiden määrä väheni Helsingissä kuudella prosentilla vuoden takaisesta.

Ulkomaalaisten työllistymistilanne vaihtelee paljon kansalaisuusryhmittäin. Joissain kansalaisuusryhmissä maahan on muutettu ensisijaisesti työn takia, joissain ryhmissä maahan on tultu pakolaisina. Erityisesti pakolaistaustaisilla maahanmuuttajilla on ollut vaikeuksia työllistyä. EU-maista ja Pohjoismaista peräisin olevat muuttajat ovat työllistyneet parhaiten. Hankalinta työllistyminen on ollut Afrikasta ja Lähi-idästä kotoisin olevilla.

Kuva 37. Ulkomaan kansalaiset työttöminä työnhakijoina Helsingissä kuukausittain vuosina 2006–2011

Lähde: TEM

Taulukko 9. Työllisyys- ja työttömyysasteet syntymävaltion mukaan 31.12.2008

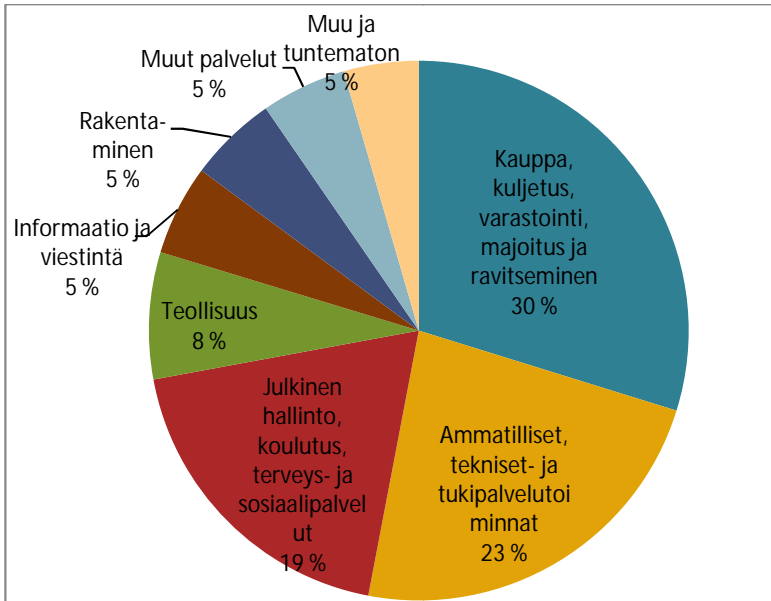
	Työllisyysaste	Työttömyysaste
Kaikki helsinkiläiset	71,0	6,1
Ulkomaalaistaustaiset helsinkiläiset yht.	54,9	14,9
<i>Syntymävaltion mukaan</i>		
Suomi	58,2	8,7
Ruotsi	70,1	6,3
Muu Pohjoismaa	58,6	5,3
Baltian maat	65,4	10,2
Venäjä ja ent. Neuvostoliitto	57,8	17,6
Muu Länsi-Eurooppa	56,7	6,0
Muu Eurooppa	57,6	12,4
Pohjois-Afrikka	44,3	28,8
Muu Afrikka	43,3	25,5
Pohjois-Amerikka	50,5	6,0
Latinalainen Amerikka	52,9	13,7
Lähi-itä	40,3	30,7
Kaukoita ja muu Aasia	50,3	14,4
Australia ja Oseania	59,2	3,6
Muu tai tuntematon	64,5	9,4

Työllisyysaste = työllisten osuus 15–64 -vuotiaasta väestöstä. Työttömyysaste = työttömien osuus työvoimasta

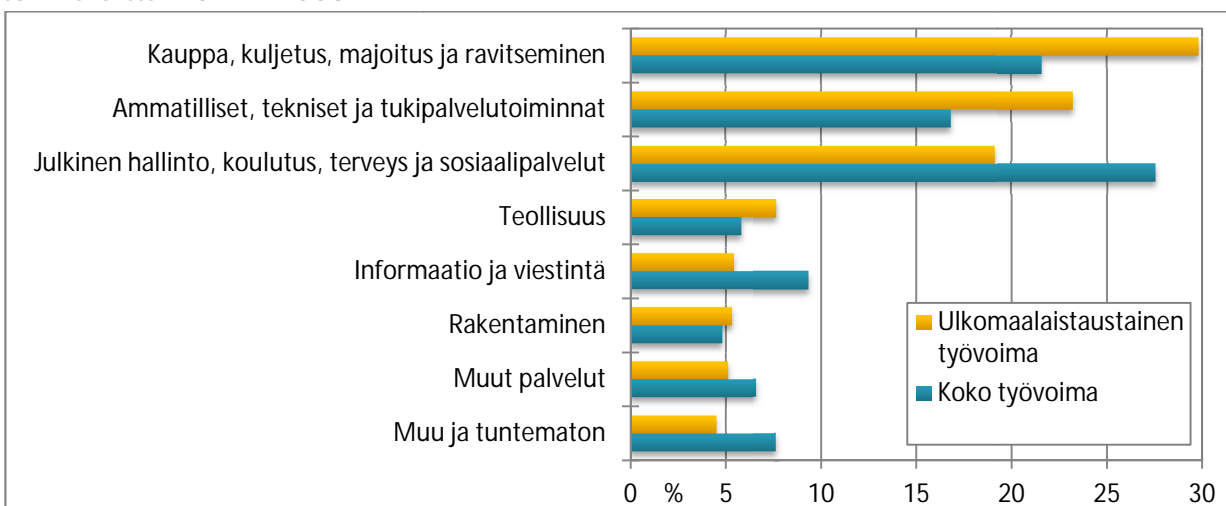
Vuoden 2008 lopussa kauppa, kuljetus, varastointi, majoitus sekä ravitsemisala työllistivät lähes kolmanneksen ulkomaalaistaustaisesta työvoimasta. Toinen suuri työllistäjä oli ammatilliset, tekniset ja tukipalvelutoiminnot. Joka viides työskenteli julkisissa palveluissa kuten terveydenhoidossa, sosiaalipalveluissa tai koulutuksen toimialalla.

Koko työvoimaan verrattuna ulkomaalaiset ovat suhteellisesti yliedustettuina kaupan, kuljetuksen, majoituksen ja ravitsemistoiminnan toimialoilla. Myös ammatillisissa, teknisissä ja tukipalvelutoiminnoissa sekä rakentamisessa ja teollisuudessa ulkomaalaisten osuus on suhteellisesti korkeampi kuin koko työvoimalla. Yrittäjien osuus ulkomaalaistaustaisista on hieman korkeampi kuin koko Helsingin väestöllä.

Kuva 38. Helsingin ulkomaalaistaustainen työllinen työvoima toimialoittain 31.12.2008

Kuva 39. Ulkomaalaistaustainen työvoima ja koko työllinen työvoima Helsingissä toimialoittain 31.12.2008

Taulukko 10. Ulkomaalaistaustaisen työvoiman jakautuminen toimialoittain 31.12.2008

Toimiala	Helsinki	Pääkaupunki- seutu	Helsingin seutu	Koko maa
Teollisuus	7,6	9,3	9,9	15,3
Rakentaminen	5,3	5,8	6,1	6,1
Kauppa, kuljetus, varastointi, majoitus ja ravitseminen	29,8	30,3	30,2	27,3
Informaatio ja viestintä	5,4	5,1	5,0	3,7
Rahoitus- ja kiinteistöala	1,9	1,8	1,8	1,4
Ammatilliset, tekniset ja tukipalvelutoiminnot	23,2	23,0	22,2	17,4
Julkinen hallinto, koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut	19,1	18,1	18,1	19,9
Muut palvelut	5,1	4,3	4,3	4,5
Muu ja tuntematon	2,6	2,3	2,5	4,4
Yhteensä	100	100	100	100
Lukumäärä	26 922	45 864	50 967	105 684

Liitetaulukko 1. Vieraskielisten määrä ja osuus koko väestöstä peruspiireittäin vuosina 2000 ja 2011

Alue	2000		2011		Muutos 2000-2011 Henkilöä
	Henkilöä	%	Henkilöä	%	
Helsinki	29 597	5,4	63 420	10,8	33 823
1 Eteläinen suurpiiri	4 263	4,4	7 069	7,0	2 806
101 Vironniemen peruspiiri	498	4,2	780	6,5	282
102 Ullanlinnan peruspiiri	1 218	5,4	1 649	7,1	431
103 Kampinmalmin peruspiiri	1 379	4,6	2 608	8,6	1 229
104 Taka-Töölön peruspiiri	528	3,7	893	6,1	365
105 Lauttasaaren peruspiiri	640	3,5	1 139	5,6	499
2 Läntinen suurpiiri	4 756	4,7	9 638	9,5	4 882
201 Reijolan peruspiiri	968	6,1	1 254	7,9	286
202 Munkkiniemen peruspiiri	574	3,3	930	5,4	356
203 Haagan peruspiiri	978	3,7	2 305	8,7	1 327
204 Pitäjänmäen peruspiiri	669	4,5	1 585	10,2	916
205 Kaarelan peruspiiri	1 567	6,0	3 564	13,3	1 997
3 Keskinen suurpiiri	3 171	4,3	6 184	7,7	3 013
301 Kallion peruspiiri	1 030	4,1	1 920	7,4	890
302 Alppiharjun peruspiiri	421	3,5	777	6,6	356
303 Vallilan peruspiiri	499	4,5	901	7,2	402
304 Pasilan peruspiiri	556	6,5	1 234	14,3	678
305 Vanhankaupungin peruspiiri	665	4,0	1 352	6,3	687
4 Pohjoinen suurpiiri	1 219	3,0	2 155	5,2	936
401 Maunulan peruspiiri	482	5,4	787	9,1	305
402 Länsi-Pakilan peruspiiri	91	1,4	168	2,5	77
403 Tuomarinkylän peruspiiri	114	1,4	235	2,7	121
404 Oulunkylän peruspiiri	481	3,4	865	6,3	384
405 Itä-Pakilan peruspiiri	51	1,4	100	2,7	49
5 Koillinen suurpiiri	4 618	5,5	10 743	11,4	6 125
501 Latokartanon peruspiiri	965	7,7	3 071	14,2	2 106
502 Pukinmäen peruspiiri	496	5,4	1 052	12,7	556
503 Malmin peruspiiri	1 274	4,9	2 747	9,7	1 473
504 Suutarilan peruspiiri	503	4,2	841	7,5	338
505 Puistolän peruspiiri	715	3,9	1 661	8,9	946
506 Jakomäen peruspiiri	665	11,3	1 371	23,7	706
6 Kaakkoinen suurpiiri	1 969	4,4	4 343	9,2	2 374
601 Kulosaaren peruspiiri	170	4,5	229	6,1	59
602 Herttoniemen peruspiiri	1 215	4,9	2 956	11,1	1 741
603 Laajasalon peruspiiri	584	3,5	1 158	7,0	574
7 Itäinen suurpiiri	7 459	8,3	17 719	17,1	10 260
701 Vartiokylän peruspiiri	1 085	5,4	2 718	12,8	1 633
702 Myllypuron peruspiiri	930	10,4	1 726	17,8	796
703 Mellunkylän peruspiiri	3 375	9,4	7 399	20,2	4 024
704 Vuosaaren peruspiiri	2 069	8,2	5 876	16,4	3 807
8 Östersundomin suurpiiri	-	-	70	3,3	-
801 Östersundomin peruspiiri	-	-	70	3,3	-
999 Muut	2 142	10,8	5 499	30,2	3 357

Vieraskieliset = muut kuin suomen-, ruotsin- ja saamenkieliset.

Laatuseloste ja lähteet

LÄHTEET:

Tietolähde on Tilastokeskus, ellei toisin ole mainittu.

AINEISTO:

Helsingin kaupungin tietokeskus, vieraskielisen väestön ennuste

Tilastokeskus, väestötilastot

Tilastokeskus, koulutustilastot

Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto

Tilastokeskus, asumisen tilastot

Tilastokeskus, väestölaskenta

Opetusministeriö, Kota -tietokanta

Sisäasiainministeriö, maahanmuutto-osasto, pakolaistilastot

Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto

VÄESTÖKÄSITTEET JA LUOKITUKSET

Tilastoitavaan väestöön kuuluu Helsingissä vakituisesti asuva väestö. Ne henkilöt, joilla on ollut kotipaikka Helsingissä tilastointipäivänä kuuluvat tilastoitavaan väestöön riippumatta kansalaisuudesta. Ulkomaalaisella on kotipaikka Suomessa, jos hänen oleskelunsa on tarkoitettu kestämaan tai on kestänyt vähintään yhden vuoden. Turvapaikanhakija saa kotipaikan vasta kun hänen hakemuksensa on hyväksytty. Kiintiöpakolaiset ja turvapaikan saaneet pakolaiset kuuluvat siis kotikuntansa väestöön. Helsingissä asuvat vieraan valtion lähetystöön, kaupalliseen edustustoon tai lähetetyn konsulin virastoon kuuluvat henkilöt sekä näiden perheen jäsenet ja henkilökohtainen palveluskunta eivät kuulu Helsingin väestöön, elleivät ole Suomen kansalaisia.

Syntymämaaksi tilastoidaan se maa, joka on ollut äidin vakituinen kotimaa lapsen syntyessä. Ulkomailla syntyneissä voi olla mukana kansalaisuudeltaan suomalaisia, kuten Suomessa syntyneissä on ulkomaan kansalaisia.

Vieraskielisiin kuuluu kaikki muut kuin suomen-, ruotsin- ja saamenkieliset. Ulkomaalaistaustaiset, joiden äidinkieli on suomi, eivät kuulu vieraskielisiin. Äidinkieli rekisteröidään tilastoihin samalla kun vanhemmat ilmoittavat lapsen nimen.

Ulkomaan kansalaisella tarkoitetaan Suomessa pysyvästi asuvaa henkilöä, jolla ei ole Suomen kansalaisuutta. Kansalaisuudella tarkoitetaan jonkin maan kansalaisena olemista. Yleensä kansalaisuus saadaan syntyessä, mutta sen voi myös vaihtaa muuttaessa toiseen maahan. Yhdellä henkilöllä voi olla useamman maan kansalaisuus. Jos kansalaisuuksista yksi on Suomen, henkilö tilastoidaan suomalaiseksi. Jos henkilöllä on useita ulkomaan kansalaisuuksia, hänet tilastoidaan sen maan kansalaiseksi, jonka passilla hän on tullut maahan.

Ulkomaalaistaustaisella tarkoitetaan ulkomaiden kansalaisia ja ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia yhteensä. Ulkomaiden kansalaisissa on mukana myös Suomessa syntyneitä. Ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset sisältävät niin suomalaiseen perheeseen ulkomailla syntyneet ja takaisin Suomeen muuttaneet, kuin ulkomaalaiset, jotka ovat muuttaneet Suomeen ja vaihtaneet kansalaisuutensa Suomeen.

EDELLISET TIEDOT:

Helsingin kaupungin tietokeskus, Tilastoja 2010:30, 2009:40, 2008:33, 2008:4

Foreigners in Helsinki. Helsingin kaupungin tietokeskus, Tilastoja 2010:38, 2010:2, 2009:9

TIEDUSTELUT

Asuminen Maija Vihavainen, p. 09 310 36398

Koulutus Sanna Ranto, p. 09 310 36408

Työllisyys Minna Salorinne, p. 09 310 36412

Väestö Tea Tikkanen, p. 09 310 36386

Toimitus Sanna Ranto, p. 09 310 36408

Sähköpostit etunimi.sukunimi@hel.fi

Julkaisun toteuttamisessa on ollut mukana Emilia Tuohimetsä.

JULKAISIJA

Helsingin kaupunki, tietokeskus

Osoite: PL 5500

00099 Helsingin kaupunki

ISSN 1796-721X (VERKOSSA)